

FOURTH PARLIAMENT OF BHUTAN
1st SESSION

6th Day of the 5th Month to 1st Day of the 6th Month
of the Wood Male Dragon Year

ཆོགས་དཔེན་ ལུང་བསྟན་རྡོ་རྗེ།

13. Question Hour

In the first session of the Fourth Parliament, Members of Parliament asked 40 questions for oral responses and 9 questions for written responses to the Prime Minister and nine ministries. The relevant ministries provided their answers accordingly, submitting written responses to the questions for written responses. The question hours were successfully conducted.

14. Closing Program

The First Session of the Fourth Parliament concluded on the 1st Day of the 6th Month of the Wood Male Dragon Year, corresponding to 6 July 2024 under the graceful presence of His Majesty the Druk Gyalpo. Following the Speaker's closing address, the members offered Zhabten and Tashi Moenlam to His Majesty The Druk Gyalpo.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized letters and a long horizontal stroke.

Lungten Dorji
Speaker

of Finance incorporate budget requirements of Nu.6 million for National Assembly and Nu.5 million for National Council during the mid-year budget review to support IPU participation by the Parliament of Bhutan.

The House, during the re-deliberation of the budget, adopted the need to support IPU participation by the Parliament of Bhutan through show of hands and directed the MoF to incorporate budget requirements of Nu.6 million for National Assembly and Nu.5 million for National Council during the mid-year budget review.

The Finance Minister presented the revised budget for adoption of the House, with removal of Nu.25.990 million proposed for Green Bhutan Corporation. The revised budget figure works out to Nu.46,818.934 million as capital budget and Nu.50,809.905 million as current budget. The Finance Minister, as the Member In-charge of the Money Bill, moved the motion for adoption of the annual budget to a total sum not exceeding Nu.97,628.839 million for the fiscal year 2024-2025.

While voting on the Budget Appropriation Bill for the fiscal year 2024-2025, the House adopted the annual budget with 42 “Yes” and 3 “Abstained”, out of 45 members present and voting.

དཀར་ཆག་།

མང་གནད་དོན།

ཤོག་གྲངས།

༡. འགོ་བཙུགས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཛད་རིམ། ༡
༢. ཚོགས་དཔོན་གྱིས་ འགོ་བཙུགས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གསལ་ལུ། ༡
༣. ཚོགས་ཚུང་དང་ ཚོགས་ཚུང་གི་འཐུས་མི་ཚུ་གི་ ཆ་སྤྱོད་གྱི་གྲོས་ཚད། ༢
༤. ལོ་ལྔ་འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་སྟན་ལུ་བཅུད་བསྐྱུས། ༢
༥. ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༤-༢༠༢༥ འི་ལོ་ལྔ་འཆར་དངུལ་གྱི་ སྟན་ལུ་བཅུད་བསྐྱུས། ༥
༦. ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༤-༢༠༢༥ འི་འཆར་དངུལ་དཔྱ་བཞོའི་དཔྱད་ཡིག་གི་ཆ་འཛིག། ༩
༧. ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༣-༢༠༢༤ འི་ ལྷན་ཐབས་འཆར་དངུལ་དཔྱ་བཞོའི་དཔྱད་ཡིག་ཆ་འཛིག། ༩
༨. དཔྱད་ཡིག་དང་ཆིངས་ཡིག་གི་ རྒྱུ་འབྲས་ཆ་འཛིག་གི་གྲོས་ཚད། ༡༠
- ༨.༡ དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་དང་ གྲུ་མེད་གཞུང་གི་བར་ན་ མཁའ་འགྲུལ་ཞབས་ཏྲག་གན་གྱི་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་གྲོས་ཚད། ༡༠
- ༨.༢ འབྲུག་གི་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་ (འཕྲི་སྟོན) དཔྱད་ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་གྲོས་ཚད། ༡༠
- ༨.༣ འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ (འཕྲི་སྟོན) དཔྱད་ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་གྲོས་ཚད། ༡༡
- ༨.༤ དཔྱད་ཡིག་ཕྱིར་བཏོན། ༡༢
༩. གྲོས་དོན། ༡༢
- ༩.༡ ཤེས་རིག་གི་དཔྱད་ཡིག་ཅིག་ གསར་བཞེད་གནང་དགོ་པའི་གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད། ༡༢
- ༩.༢ གཞུང་གིས་ སོ་ནམ་ལོ་ཐོག་དང་ སློ་ནོར་གྱི་རྒྱུད་འཐུས་ སློ་གཏང་མ་དངུལ་ཅིག་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད། ༡༤
- ༩.༣ མི་སེར་གྱི་ས་ཆ་ནང་ཚུད་པའི་ སློག་མའི་ཀམ་དང་ སློག་ཐག་ལས་བརྟེན་བྱ་སྐྱབས་མ་བདེ་བའི་གྲོས་དོན། ༡༤

1.4 ཞིག་ཡོག་ནང་འཛོལ་ཐངས་ཅན་གྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད།.....	14
1.5 གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་ཡར་ཤུག་གཏང་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད།.....	15
1.6 འདེམས་ཁོངས་གོང་འཕེལ་གནང་སྒྲིལ་གྱི་ མ་དངུལ་དགོ་པའི་གྲོས་དོན།.....	16
1.7 དངུལ་ཕོགས་སྒྲིག་བཀོད་གཞི་སྐྱར་བཅའ་ཁྲིམས་ 2022 ཅན་མར་ འཕྲི་སྒྲོན་འབད་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན།.....	20
10. དམངས་ཕྱིས་ཚོགས་ཆུང་གིས་ ཕྱིས་ལོ་ 2022-2023 གྱི་ལོ་ལྟར་ཕྱིས་ཞིབ་ སྒྲིལ་ཞུ་བའི་བསྐྱར་ཞིབ་སྒྲིལ་ཏུ་ ལོ་ལྟར་ཕྱིས་ཞིབ་སྒྲིལ་ཞུ་བའི་བསྐྱར་ཞིབ་སྒྲིལ་ 2020-2022 ཅན་མའི་རྒྱུ་འདེད་སྒྲིལ་ཏུ།.....	20
11. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ལོ་ལྟར་སྒྲིལ་ཞུ་བའི་གྲོས་ཚད།.....	21
12. བསྐྱར་གྲོས།.....	22
ཕྱིས་ལོ་ 2022-2024 འི་འཆར་དངུལ་དཔྱ་བགོའི་དཔྱད་ཡིག་གུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ ཚོགས་སྟེ་གིས་ཕུལ་མི་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་གུ་ བསྐྱར་གྲོས་གནང་བའི་གྲོས་ཚད།.....	22
13. ཇི་བཀོད་ལས་རིམ།.....	23
14. མཇུག་གྲོལ་མཛད་རིམ།.....	24

and introduce a strategy to support homeownership through a low-interest loan policy. Moreover, the plans and policies will be framed regarding the increase of Rural Life Insurance and allowances for women giving birth to their children.

Chapter five: Legislative plan

In the first session of the Fourth Parliament, the government submitted only a financial and monetary bill and an air service agreement. The government plans to table a tax bill in the winter session.

Conclusion

The report on the state of the nation concluded with a heartfelt prayer for the people of Bhutan, expressing the aspiration for eternal peace under the benevolent rule of the Wangchuck dynasty.

12. Re-deliberations on the Budget Appropriation Bill for FY 2024-2025

On 4 July 2024, the Chairperson of the Economic and Financial Committee, the Member from Bartsam-Shongphu constituency submitted the review report on the three recommendations received from the National Council regarding the Budget Appropriation Bill for the Fiscal Year 2024-2025. He submitted that the first and third recommendations were the same as those adopted by the National Assembly earlier and did not require re-deliberation. However, with regard to the second recommendation, he proposed that the Ministry

Moreover, the government intends to expand the health insurance fund, improve vocational training institutions for youths, create a policy and strategy for interest-free loans to support youths studying abroad and establish a specialized school for young drug users to combat drug abuse effectively.

Religion and Culture

The construction of Sarpang Dzong will continue, with concurrent expansions and renovations of five sacred temples. Additionally, there are plans to establish the Dechen Phodrang Monastic School, emphasizing the provision of information technology to promote Dzongkha and to expand the Royal Academy of Performing Arts into a training center.

Foreign Policy and Relations

Plans to participate in the United Nations General Assembly this year and create opportunities and programs that will benefit the country.

Preparations for the 13th Plan and enhancements in public service delivery

The government will continue its Civil Service Reform efforts in collaboration with the Royal Civil Service Commission, focusing on creating policies and regulations to ensure efficient and high-quality public service delivery through integrated service centers. It also aims to offer diverse training opportunities for local government members

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་པའི་པའི་ཚོགས་ཐེངས་དང་པའི་མཛད་ཅིང་དང་གོས།

1. འགོ་བཙུགས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཅིང་།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་པའི་པའི་ཚོགས་ཐེངས་དང་པའི་གནས་ལོ་ཤིང་ལོ་འབྲུག་ལོ་རྒྱུ་ ༥ པའི་ཆེས་ ༤ ལུངས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ རྒྱ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༢ ལུ་ གཟུང་སྐར་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོའི་ཉིན་མ་དང་འབྲེལ་ མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་ཆེ་མཆོག་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཁང་ཆེན་མོའི་ནང་ གདན་འདྲེན་ལུ་སྟེ་ བཞུགས་གཤམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཛད་ཅིང་དང་བཅས་ འགོ་བཙུགས་གནང་ཡི།

༡. ཚོགས་དཔོན་གྱིས་ འགོ་བཙུགས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གསལ་ལྟ།

ཚོགས་དཔོན་གྱིས་ མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་ཆེ་མཆོག་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕྱག་ལུ་ མང་རབས་ཅིག་གནང་དགོས་ཡོད་དེ་འབད་རུང་ འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ལུ་ ཐུགས་བརྩེ་བས་ གཟིགས་ཏེ་ མཛད་སྒྲུའི་རྟེན་འབྲེལ་ནང་ འབྱོན་གནང་མི་ལུ་ བཞིན་དགའ་ཆོར་ལུ་བའི་ཁར་ གཞན་ཡང་ མཛད་སྒྲུའི་རྟེན་འབྲེལ་ནང་ ཕྱོན་གནང་མི་ སྤྱི་མགོན་ཡོངས་ལུ་ ཕྱོན་པ་ལེགས་སོ་ལུ་ཡི།

མི་དབང་མཆོག་གིས་ རྒྱལ་སྤང་གི་ལས་ཅིམ་བརྩམས་གནང་མི་དང་ བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ ཚུ་ནང་ གཟིགས་སྒྲོར་གནང་སྟེ་ མཐུན་ལམ་དམ་ཟབ་བཟོ་གནང་པ་གིས་མ་ཆད་ རྒྱལ་ཁབ་ ཀྱི་འཕམ་ཕུགས་གཉིས་ཀྱི་ མཐའ་དོན་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ དགོ་ལེགས་ཕུག་ Mindfulness City གི་ ལས་འགུལ་འགོ་བཙུགས་གནང་མི་ལུ་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྟོང་ས་ལས་ ཏུས་ནམ་འབད་རུང་ རྒྱབ་སྐྱོར་མི་བུམ་ ཕུལ་ནི་ཨིན་མ་སྟེ་ལུ་ཡི།

དེ་ལས་ མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་ཆེ་མཆོག་ལས་ རྒྱ་གར་གྱི་སློན་ཆེན་ ལྷ་རཱ་ད་ མོ་རྟེ་ལུ་ མངའ་བདག་དཔལ་གྱི་འཁོར་ལོའི་ རྟགས་མ་གནང་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་བར་ནིའི་མཐུན་ལམ་དེ་ ལྷག་པར་ཏུ་ དམ་ཟབ་འབྱོར་བའི་ཁར་ རྒྱ་གཞུང་གིས་ འབྲུག་གི་ལོ་

ལྷའི་འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་དོན་ལུ་ དངུལ་འབྲེལ་གྲོགས་རམ་གནང་མི་ལུ་ཡང་ སྤྱི་ཚོགས་
ཀྱི་རྟོང་ས་ལས་ རྒྱ་གར་གྱི་སློན་ཆེན་དང་ རྒྱ་གཞུང་ མི་མེར་ཡོངས་ལུ་ བཀྱིན་ལེགས་སོ་
ཕུལ་ཡི།

དེ་ལས་ སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཐངས་དང་པའི་ནང་ གསུང་གྲོས་གནང་ནི་ཨིན་པའི་
གྲོས་གཞི་ཚུ་ ཁ་གསལ་སྤྱི་གསལ་སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཐངས་
དང་པ་འདི་ འགལ་ཆུན་བར་ཆད་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ ལེགས་ཤོམ་སྤྱི་ འགྲོལ་གནང་ཚུགས་
པའི་ བཀྱིན་ལེགས་ལུ་སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཐངས་དང་པའི་མཛུགས་ གྲོལ་
གནང་ཡི།

༣. ཚོགས་རྒྱུ་དང་ ཚོགས་རྒྱུ་གི་འབྲུས་མི་ཚུ་གི་ ཆསྦྲུང་གི་གྲོས་ཆོད།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༣ ལུ་ ནང་འཁོད་ཚོགས་རྒྱུ་གི་འཛིན་ ཚོགས་
དཔོན་འོགས་གིས་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་བཅའ་
ཁྲིམས་ ཚོགས་ཁང་གི་བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད་ཀྱི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ ནང་འཁོད་ཚོགས་
རྒྱུ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ གཏན་འཇགས་ཚོགས་རྒྱུ་ ༩ གཏན་འབེབས་
འབད་དེ་ ཚོགས་རྒྱུ་གི་འབྲུས་མི་ཚུ་ཡང་ བསྐོ་བཞག་འབད་བའི་ཁར་ ཁྲི་འཛིན་དང་ཁྲི་
འཛིན་འོག་མ་ཚུ་ཡང་ བཅག་འབྲུག་བཞུགས་ཡོད་པའི་མིང་ཐོ་ཚུ་ ཚོགས་དམངས་ལུ་ སྤྱི་ལུ་
གསལ་སྤྱི་ ཕུལ་བའི་ཕྱལ་ལུ་ ཚོགས་ཁང་གིས་ ངོས་ལེན་མཛུགས་དེ་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་
ཡི།

༤. ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་སྤྱི་ལུ་བཟུང་བསྟུགས།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༣ ལུ་ དངུལ་རྩིས་སློན་པོ་གིས་ ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་
༡༣ པའི་སྤྱི་ལུ་ ཚོགས་དམངས་ལུ་ ཁ་གསལ་སྤྱི་གསལ་སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཁང་གིས་
དཔལ་འབྱོར་དང་དངུལ་རྩིས་ཚོགས་རྒྱུ་ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་གནང་ཡི།

information technology, and establish a new internet service provider offering services at lower prices.

To expand foreign investment, new business opportunities will be identified. Additionally, the Punatsangchhu Hydropower Project II will begin generating electricity, while the Punatsangchhu Hydropower Project I will resume construction.

Extension of Livestock and Agriculture

The government plans to support farmers economically through low-interest loans and improve transportation by paving and blacktopping roads in 20 gewog centers. Additionally, approximately 200 Chiwog roads will undergo maintenance. A total of 56 irrigation projects are scheduled to launch, with 47 new projects nationwide. Iron chain-link fencing will be installed in about 200 Chiwogs and prioritize grains, fruits, and livestock products. New policies will be developed to manage prices, and the government will take responsibility for them. Moreover, insurance and compensation policies for livestock and agriculture will be developed.

Human Resource Development

With the launch of the historic Gyelsung project by His Majesty on September 5th this year, the government will actively support its objectives. Furthermore, the government is developing policies to strengthen the education system and enhance healthcare services, including plans to inaugurate the Gyaltsuen Jetsun Pema Wangchuck Mother and Child Hospital in Thimphu and Mongar.

The total outlay for the 13th FYP is Nu.512 billion, with Nu.267 billion as recurrent outlay and Nu.245 billion as the capital outlay. The Government of India has contributed Nu.85 billion, and we appreciate the contributions from numerous other countries.

The 13th Five-Year Plan outlay includes Nu.67 billion for infrastructure, Nu.10 billion for information communication technology, Nu.72 billion for local government, Nu.60 billion for human resource development, Nu.527 billion for expanding 5,500 MW of hydropower over the next five years, Nu.500 billion for economic expansion, and special plans and initiatives for tourism development.

Chapter Four: Government Plans and Priorities

In the first year of the 13th Plan, His Majesty is guiding all policies and initiatives of the Gelephu Special Autonomous Region project, which originated from His vision.

Reform and development of the economy

The government plans to enhance private sector development and remove loan restrictions through economic assistance. It also intends to provide low-interest loans to new businesses and establish supportive policies, rules, and regulations to broaden market access.

To enhance the country's infrastructure, 11 national highways will be expanded, and 7 new roads will be constructed. Additionally, there are also plans to improve tourism policies and regulations, advance

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༥ ལུ་ དཔལ་འབྱོར་དང་དཔལ་ཕྱིས་ཚོགས་རྒྱུ་གི་
ཁྲི་འཛིན་གྱིས་ ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་བསྐྱར་ཞིབ་སྒྲུབ་ལུ་ སྤུལ་ཤ་དང་གཅིག་ཁར་
གྲོས་འདེབས་ཚུ་ཡང་ གཤམ་གསལ་ལྟར་སྤུལ་ཡི།

༡. ཆེད་འོག་དང་རྫོང་ཁག་ དེལ་ས་ ཁྲོམ་སྡེ་ནང་ལུ་ ཚད་གཞི་གཅིག་མཚུངས་བཟོ་སྡེ་
རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྤྱོད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ཚད་འཛིན་ ཁྲོམ་གྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ མར་ཕབ་
འབད་ནི་དང་ ཚད་འཇལ་ཐབས་གཞི་འདི་ ཆེད་འོག་ནང་བཟུམ་སྡེ་ ལག་ལེན་འཐབ་
ནི་དང་ དེལ་ས་ ཐོན་སྐྱེད་བགོ་བཟུམ་གྱི་ཐབས་གཞི་འབད་བའི་སྐབས་ ཚད་ལྷན་ལོག་
རྒྱུར་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འདི་ མ་དགོཔ་སྡེ་བཟོ་དགོཔ།

༢. མ་དངུལ་བགོ་བཟུམ་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་མི་རྒྱུ་བས་རྒྱུར་གཅིག་མེན་པར་
ས་གནས་ཀྱི་མི་རྒྱུ་བས་དང་ ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་པའི་མི་རྒྱུ་བས་ཀྱི་ སྤྱིར་སྤྲོམས་ལག་
ལེན་འཐབ་དགོཔ།

༣. ས་གནས་ས་ཁོངས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ ཆ་འཛོག་གྲུབ་མི་དང་བསྐྱར་ རྫོང་ཁག་ཁྲོམ་སྡེ་དང་
ཡན་ལག་ཁྲོམ་སྡེ་ཚུ་གི་ མ་དངུལ་བགོ་བཟུམ་འདི་ཡང་ སོ་སོར་སྡེ་ར་འབད་དགོཔ།

༤. ཁྲིམས་བཟོ་དང་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་མི་གིས་ མ་དངུལ་དཔུ་བགོ་དང་ མ་འོངས་ཐོན་སྐྱེད་
དགོས་མཁོ་ཚད་དཔག་ལྟན་ཐབས་འབྱུང་ནི་ཨིནམ་ལས་ ལས་ཁུངས་ཁག་གི་མ་དངུལ་
ཁྲོམ་དངུལ་ཀྱི་ དཔུ་བགོ་འཁུམ་ཆས་འདི་ཡང་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༤-༢༠༢༥ གི་ རྒྱལ་
ཡོངས་འཆར་དཔལ་གྱི་ ཡིག་ཆས་ནང་ལུ་ འཁོད་ཡོད་པ་བཟུམ་སྡེ་ བཟོ་དགོཔ།

༥. ས་གནས་གཞུང་ལུ་ ལས་འགུལ་གྱི་རྣམ་པ་ PTA དང་ ཁོང་འཕེལ་རྒྱུར་བའི་ལས་
འགུལ་ SDP མ་དངུལ་བགོ་བཟུམ་འདི་ གནད་སྤྱོད་གྱི་མ་དངུལ་ བགོ་བཟུམ་
འབད་དོ་བཟུམ་སྡེ་ བགོ་བཟུམ་འབད་དགོཔ།

༤. ལས་འགུལ་ཆེ་བ་ཚུ་གི་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་ནི་དང་ དེ་གི་དངས་གསལ་ དེ་ལས་ ཆོད་དཔག་འབད་ནི་དང་ ལས་འགུལ་འདི་ རིམ་མཐུན་སྤྱོད་འགྲུབ་ཐབས་ལུ་ འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ འཆར་དངུལ་དང་ མ་དངུལ་གྱི་བརྟེན་ཚུ་ཡང་སྤྲོད་པ་དགོཔ།
 ༥. གཞུང་གིས་ ནང་འཁོད་ཐོན་སྐྱེད་ཡོངས་འཛོམས་ལས་ བརྒྱ་ཆ་ ༡ འདི་ ཞིབ་འཇོལ་དང་ གོང་འཕེལ་ལས་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་དཔུ་བགོ་འབད་དགོཔ་དང་ དེ་ཡང་ ཞིབ་འཇོལ་གཞི་རྟེན་དང་ ཁྲུངས་ལྷན་ཞིབ་འཇོལ་ དེ་ལས་ བརྟེན་ཞིབ་གོང་འཕེལ་དོན་ལུ་བཞག་དགོཔ།
 ༦. གཞུང་གིས་ ལོ་ལྔ་འི་ འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་ནང་ ཁ་གསལ་གྱི་ མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི་ཨམ་དང་གཅིག་ཁར་ འཆར་དངུལ་བགོ་བཟམ་འབད་ནི་དང་ མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་ ཡར་རྒྱས་གཏང་ནི་ལུ་ འཆར་དངུལ་ཐེར་འབུམ་ ༡ རྩ་བརྒྱ་ཆ་ ༠.༡༡ གི་ ལས་ འཆར་དངུལ་ཐེར་འབུམ་ ༤.༨ རྩ་བརྒྱ་ཆ་ ༡ གི་ གཏང་དགོཔ།
 ༧. ལཱ་གཡོག་མེད་མི་དང་ སློབ་གྲྭ་ནང་ལས་ཐོན་སྤྱོད་མི་ ག་གཞོན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཅིན་རིགས་གྱི་མཐུན་ཆུན་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་ གཏན་ཅུང་འཆར་དངུལ་དཔུ་དགོ་འབད་དགོཔ།
 ༨. འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་འི་ རྩ་ཆ་ ༡༤ པའི་དོན་ཆ་ ༡ པ་དང་འབྲེལ་ གཞུང་གིས་ དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་མ་དངུལ་འདི་ དངས་གསལ་དང་ འགན་ཁུར་ཅན་འགན་འཁུག་གི་དོན་ལུ་ ལོ་ལྔ་འི་འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་ དངུལ་འབྲེལ་གཞི་བཞོད་ནང་ བརྟེན་པ་དགོཔ་དང་བཅས་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༡༠ ལུ་ཡི།
- དེ་གི་ཤུལ་ལས་ ཆོགས་ཁང་གིས་ ཆོགས་རྒྱུང་གིས་སྤུལ་བའི་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༡༠ རེ་ རེ་བཞེན་དུ་གྱུ་ ཉིན་གྲངས་གཉིས་གྱི་རིང་ གསུང་གོས་ཞིབ་ཞིབ་སྤྲོད་གནང་སྟེ་ ཆ་སྤྱོད་གནང་སྐབས་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༡ ཆོགས་རྒྱུང་གིས་ ཞུ་བ་སྤུལ་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ཆ་སྤྱོད་གནང་ཡོད་རུང་ གྲོས་འདེབས་ ༡ པ་དང་ ༤ པ་གཉིས་ ཆ་སྤྱོད་གྲུབ་མ་ཚུགས་པར་ ཆ་མེད་སོང་ཡོད་པ་ཨིན།

abroad, including many who possess high skills and talents. This increase in emigration has had notable impacts on the country's economy and service delivery.

Chapter Three: Problem Solving

To address the country's challenges effectively, we must enhance the economy by improving its conditions. At the heart of economic development is the Gelephu Special Autonomous Region, an initiative driven by His Majesty the King's vision. This region serves as a focal point for economic growth, providing opportunities for the private sector, addressing youth issues, creating employment opportunities, promoting agribusiness, and facilitating the return of Bhutanese national from abroad.

To rejuvenate the country's economy, the priority is to promptly address the economic impacts of the pandemic and secure sufficient funding. The Government extends its gratitude to the Government of India, especially Prime Minister Shri Narendra Modi, for establishing a \$15 billion fund to support this effort.

The funds will also be allocated to provide low-interest loans through banks to merchants, startups, young farmers, and home builders, benefiting a diverse range of individuals and aligning with the primary goal of the 13th Five-Year Plan to expand and strengthen the economy.

Chapter One: State of Nation

The well-being of a nation hinges on Gross National Happiness (GNH), which necessitates advancements in socio-economic, religious, and cultural domains, environmental stewardship, and effective governance.

The country's gross domestic product (GDP) is estimated at 227 billion, with the economy experiencing steady and sustainable growth at a rate of 4.5% since 2023. However, there are still many inconveniences.

His Majesty the King has provided free education and healthcare to the nation, resulting in an increase in the literacy rate of Bhutanese citizens to 70.6 percent and a rise in life expectancy to 70 years. Culturally, under the guidance of religious leaders led by His Holiness the Jekhenpo, Buddhist teachings have flourished. This has contributed to the preservation and global recognition of the country's culture and natural environment.

Regarding good governance, a strong foundation has been established for civil society organizations, and media institutions have been strengthened. As a result, the level of Gross National Happiness (GNH) has improved, and the country is progressing in its development.

Chapter Two: Problems of the Country

One of the primary issues facing the country is the emigration of Bhutanese citizen. To date, more than 64,000 Bhutanese have moved

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༩ ལུ་ ཚོགས་ཁང་གིས་ ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་ ༡༩
པའི་སྟེན་ལུ་ རྒྱ་རྒྱུ་ཐོག་ལས་ཆ་སྦྱོར་གནང་སྐབས་ ཚོགས་གཞུང་ འཐུས་མི་ཡོངས་
བསྐོས་ ༤༩ ཡོད་ས་ལས་ འཐུས་མི་ ༣༥ གྱིས་ བརྟུང་དང་ ༩ གྱིས་མ་བརྟུང་ དེ་
ལས་ ༡ གིས་འཛེས་ས་བཞུགས་ཏེ་ ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་ ༡༩ པ་འདི་ ཆ་སྦྱོར་གྲུབ་གནང་
ཡི།

༥. ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༤-༢༠༢༥ འཆར་དངུལ་གྱི་ སྟེན་ལུ་བརྟུང་བསྐྱུལ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༩ ལུ་ དངུལ་ཕྱིས་སྒོན་པོ་གིས་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༤-
༢༠༢༥ འཆར་དངུལ་དཔྱ་བཞོའི་དཔྱད་ཡིག་དང་ དེལ་ས་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༣-༢༠༢༤
འཆར་དངུལ་དཔྱ་བཞོའི་དཔྱད་ཡིག་གཉིས་ཀྱི་ སྟེན་ལུ་ཁ་གསལ་སྟེ་ ཚོགས་
དམངས་ལུ་ སྤུལ་བའི་བྱུལ་ལུ་ ཚོགས་ཁང་གིས་ དཔལ་འབྱོར་དང་དངུལ་ཕྱིས་ཚོགས་རྒྱུ་
ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་གནང་ཡི།

དེལ་ས་ ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༩ ལུ་ དཔལ་འབྱོར་དང་དངུལ་ཕྱིས་ཚོགས་
རྒྱུ་གི་ཁྲི་འཛོན་གྱིས་ བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་སྟེན་ལུ་ཚུ་ རྒྱས་ཤིང་རྒྱས་པ་སྟེ་ སྤུལ་ཕྱི་དང་འབྲེལ་
འོག་གི་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ཡང་སྤུལ་ཡོད་པ་ཨིན།

༡. གཞུང་གི་ ལས་ལུགས་དང་ སྤྱི་གཞི་དང་འབྲེལ་ རྒྱ་ཐབས་དཔྱ་བཞོའི་འཆར་
དངུལ་ དངུལ་ཁྲམ་ས་ཡ་ ༣,༢༢༤.༧༢༤ སྤུལ་ཡོད་མི་ལུ་ ཚོགས་རྒྱུ་གིས་ རོས་
ལེན་སྤུལ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ཡང་ ཆ་འཛོག་མཛད་གནང་དགོས།

༢. རྒྱལ་ཡོངས་ཟས་བཟུང་ བཟླ་དཔྱད་འཕུལ་ཁང་གི་ ཟླ་གསུམ་གྱི་དང་ཕུས་ཤུགས་
ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་དང་ བཟའ་འཐུང་གི་རིགས་ཚུ་ ཕྱིར་ཆོང་དང་ རང་འབྲེན་གྱི་ཞབས་
ཏོག་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ་ འཆར་དངུལ་ དངུལ་ཁྲམ་ས་ཡ་ ༡༤༠.༤༡
གནང་དགོས།

3. སོ་ནམ་ཚང་འབྲེལ་གྱི་ལཱ་ནང་ གཞུང་གིས་ མ་ཅུ་གཞི་བཙུགས་ སློམ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་ མི་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་འབད་དེ་ དབྱེ་དཔྱད་གནང་ཞིན་མ་ལས་ ལྷ་ལས་པར་ རིག་ཅུལ་ གྱི་འོས་འབབ་ཡོད་མེད་བཟུ་སྟེ་ འོས་འབབ་ཡོད་པ་ཅིན་ དེ་བཟུན་གྱི་ ཐོན་སྐྱེད་ལག་ ལེན་འཐབ་ཐངས་ཚུ་འི་ འཆར་གཞི་བཟོ་ཞིན་མ་ལས་ འགན་འཁུན་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་ ཁེ་བྱེད་ཅན་གྱི་མི་ཚོ་ཚུ་ལུ་ སློན་དགོཔ་དང་ སྤྱི་རུབ་སོ་ནམ་ལས་འགལ་གྱི་ཐེད་ཁར་ གཞུང་གིས་ མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་སྟེ་ཡོད་མི་དེ་ སོ་ནམ་འཕྲུལ་ཆས་ལས་འཛིན་ ཚད་ལུ་ སློན་ཞིན་མ་ལས་ བདག་དབང་དང་ འགན་ཁུར་བཀལ་དགོཔ།

༤. གཞུང་གིས་ ལྷགས་སྤྱད་ར་བ་གི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ ༤༥ གནང་སྟེ་ཡོད་མི་འདི་ མི་དང་ རི་དྲགས་སེམས་ཅན་བར་ནའི་བྲེལ་བེད་དང་ རི་དྲགས་ སེམས་ཅན་གྱི་གཞོན་རྒྱུ་ཚུ་ རྫོང་ཁག་དང་ ས་གོ་གཏེ་ལུ་ ལྷང་མ་ཡོད་པ་ཨིན་ན་གི་ དབྱེ་བ་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་དཔྱད་ཞིན་མ་ལས་ དགོས་མཁོ་དང་བཟུན་ གནང་དགོཔ།

༥. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ཉི་ཤོད་སློག་མེ་ལས་འགལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་གཞི་ བཙུགས་འབད་དགོཔ་དང་ དེ་གི་ལས་སྣ་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་སྟེ་བཞག་ཐབས་ལུ་ བདག་ དབང་དང་འགན་འཁུན་ཚུ་ བཀལ་ཞིན་མ་ལས་ དེ་གི་འཆར་དངུལ་འདི་ ལུས་ལྷགས་ དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག་ལུ་གནང་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་བཙུག་དགོཔ།

༦. རྒྱལ་སྤྱི་འོག་ཕུ་ཀུ་ལས་སྟེ་འདི་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ཁོར་གཞི་བཟུང་ཚད་འཛིན་གྱི་ བདག་ དབང་ལུ་ཨིན་མ་ལས་ གཞུང་གིས་ དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ ༡༡.༠༥༥ དཔྱ་བགོ་འབད་ཡོད་ མི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་འཆར་དངུལ་ནང་ལས་བཏོན་ཏེ་ བྱ་ལོན་སྤྱོད་ཐོག་ལས་ འབྲུག་མི་ སེར་རྒྱ་ཁོར་གཞི་བཟུང་ཚད་འཛིན་ལུ་བཀལ་ཞིན་མ་ལས་ ཕྱིས་ཁྲ་དང་འབྲེལ་བའི་ བྱ་ རིམ་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ ཕྱིས་སློན་འབད་དགོཔ།

༧. ལྷུ་མ་འཁོར་ལམ་འདི་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་ མི་སེར་ཚུ་གི་འཚོ་བ་སྐྱོར་ནི་ལུ་ དགོས་མཁོ་ཅན་ཅིག་སྟེ་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ འཁོར་ལམ་གྱི་ མ་དངུལ་

The House through show of hands for withdrawing the motion received unanimous support from the members and decided to withdraw the motion.

10. Public Accounts Committee’s review reports on the AAR 2022-2023 and the AAR for the 2010-2022 Follow-up Report

On 2 July 2024, the Eminent Member Hon. Phuntsho Rabten, Chairperson of the Public Accounts Committee, presented the review reports in the joint sitting of the parliament. The report, summarized in three chapters, included three recommendations from the Committee and seven recommendations of the Royal Audit Authority endorsed by the Committee in the Chapter I, and two recommendations from the Committee in Chapter II.

Following the two days of thorough deliberations, the Joint Sitting of the Parliament adopted all recommendations submitted by the Committee with 65 “Yes” and 1 “Abstained”, out of 66 Members present and voting.

11. Annual Report on the State of the Nation

On 4 July 2024, the Prime Minister presented the State of the Nation Report to the Joint Sitting of Parliament in keeping with the provision of the Constitution. The comprehensive report consisted of five chapters, detailing the state of the nation, the government’s legislative plans, the annual plan, and the government’s priorities:

projects for the benefit of the people in general. The constituency development grant is widely implemented across the world, both in developed countries and developing countries.

The motion included the following three recommendations:

1. The Government to allocate an adequate amount of Priority Development Fund (PDF) from the next fiscal year.
2. The Government to formulate guidelines for fund allocation, utilization, monitoring and evaluation of activities, and reporting of the implementation progress of activities and table it to the plenary.
3. The Government to clearly define the areas where the Priority Development Fund should be put to use to maximize the benefit and table it to the plenary.

The House voted on the above recommendations submitted by the Committee. Out of the 45 members present and voting, 33 voted in favor while 12 abstained. The motion was adopted with majority support.

9.7 Withdrawal of the motion regarding the amendment of the Pay Structure Reform Act 2022

On 1 July 2024, the Deputy Speaker submitted that a motion to amend the Pay Structure Reform Act 2022 was tabled in the House by the House Committee. However, considering that the matter is being reviewed by the Government, he proposed to withdraw the motion for now.

དཔྱ་བགོའདི་ རྩོམ་ཁག་དང་ ལུང་ཕྱོགས་སྡེ་མེན་པར་ འཁོར་ལམ་གྱི་དགོས་མཁོ་ཆེ་
 རྒྱུ་དང་ སྤྲུལ་ཆད་ མཐུན་ཆུན་ཡོད་མེད་ལུ་ གཞིར་བཞག་སྟེ་གནང་དགོཔ་དང་ དེ་
 མ་ཆད་ རྩོམ་ཁག་འཁོར་ལམ་གྱི་ བཟོ་སྐྱོན་དང་ཉམས་བཅས་ཀྱི་དོན་ལུ་ འཆར་དུལ་
 དུལ་གྲམ་ས་ཡ་ ༡༦༧.༣༡༠ གནང་ཡོད་མི་དེ་ཡང་ ས་གོ་དང་ ལས་སྐྱ་ཚུ་ རོས་
 འཛིན་འབད་ཞིན་མ་ལས་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོཔ།

༡. འབྲུག་གི་མི་དམངས་དུལ་ཕྱིས་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༠༧ ཅན་མའི་དོན་ཆུན་ ༥ པ་དང་
 འཁྲིལ་ གཞུང་གིས་ འབྲུག་སྡེ་ལྷན་ལས་འཛིན་གྱི་དོན་ལུ་ མ་དུལ་ དུལ་གྲམ་
 ས་ཡ་ ༢༥.༧༧༠ དཔྱ་བགོའཡོད་མི་འདི་ འཆར་དུལ་ནང་ལས་ བཏོན་གཏང་
 དགོཔ།
༢. འབྲུག་གི་ཕ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་དགོངས་དོན་ལྟར་དུ་ ལུང་ཕྱོགས་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་
 དགོས་མཁོ་ཚུ་དང་ བསྐྱར་ གཞུང་གིས་ ལས་འགུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ གནང་སྒྱིན་
 གྱི་ དཔྱ་བགོའི་ལས་ལུགས་གཅིག་བཟོ་སྟེ་ བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ དཔལ་འབྱོར་དང་
 དུལ་ཕྱིས་ཆོག་ཆུང་ལུ་གནང་ཞིན་མ་ལས་ ཆོག་ཆུང་གིས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ ཆ་
 སྒྱུར་གྱི་དོན་ལུ་ ཆོག་ཆུང་དམངས་ལུ་ སྤྲོ་ལུ་ཕུལ་དགོཔ་དང་ གཞུང་གིས་ ལས་སྐྱ་
 སྡེ་ཚུ་ གཙུག་སྡེ་གིས་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་སྒྲིག་དགོཔ།
༣. གཞུང་གིས་ ལོ་ངོ་དང་པའི་ནང་ དུལ་འབྲེལ་ཕྱིས་ཆད་འདི་ མར་ཕབ་དགོཔ་དང་ (དེ་
 ཡང་ ནང་འཁོད་ཐོན་སྐྱེད་ཡོངས་འབོར་ལས་ བརྒྱ་ཆ་ ༩ གྱི་འོག་ལུ་ཕབ་དགོཔ) དང་
 ལོ་ངོ་ལུ་མ་ལས་ དེ་དང་འཁྲིལ་མཛད་དགོཔ།
༤. གསར་སྐྱབ་ཀྱི་མ་དུལ་ དོན་སྒྲིན་ཅན་སྟེ་སྤྱོད་ཐབས་ལུ་ གཞུང་གིས་ ཐབས་ལམ་
 ལེགས་ཤོམ་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ་ ཡང་ན་ མ་དུལ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་
 ལས་སྐྱ་ཚུ་གི་ ཕྱོགས་སྐབ་དང་བསྐྱར་ གསར་སྐྱབ་མ་དུལ་ མར་ཕབ་འབད་དགོཔ།

༡༢. གཞུང་གིས་ ཚོགས་ཁང་གི་གྲོས་འདེབས་དང་བསྟུན་ འཆར་ལོ་ ༢༠༢༤-༢༠༢༥ འི་
ནང་ ཞིབ་འཇུག་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཚད་ལྡན་གྱི་འཆར་དངུལ་གནང་དགོས།

༡༣. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གོང་ཚད་ཡར་སེང་ལས་བརྟེན་ མི་སེར་ཉམ་ཆུང་ཆུ་ལུ་ ཐོ་ཕོག་སྟེ་
ཡོད་པ་ལས་ གཞུང་གིས་ གོང་ཚད་ཡར་སེང་འདི་ མར་ཕབ་འབད་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་
ཚུ་ འགྲིག་དགོས།

༡༤. གཞུང་གིས་ རྒྱལ་གཞུང་དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་དང་གཅིག་ཁར་ གྲོས་བསྟུན་ཐོག་
དཔལ་འབྱོར་ལུ་ ཐོ་མི་ཕོག་ནི་དོན་ལུ་ དངོས་སྤྱད་དངོས་པོ་ཐེབས་ཆུ་ འཛིན་སྐྱོང་
འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་གསར་པ་བཏོན་དགོས།

༡༥. ཕྱི་འུ་ཚུ་གསོག་འཛུགས་འདི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་འབད་ཐབས་ལུ་ གཞུང་གིས་ ཕྱིར་ཚོང་ཡར་
ངག་གཏང་ནི་དང་ ནང་འབྲེན་ཚབ་བཅུགས་ནི་ལུ་ གཙོ་བོར་བཏོན་དགོས་འདུག། ད་
རུང་ གཞུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ལུ་ བཟུམ་སྟེལ་དང་ བཅི་མཐོང་གི་རྒྱུན་རིམ་
ཡར་ངག་གཏང་ནི་ལུ་ཡང་ གཙོ་བོར་བཏོན་དགོས་འདུག།

༡༦. སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པ་ལས་ རྒྱ་ནམ་གྱི་གོང་ཚད་ ཡར་སེང་འགྱུ་མི་དེ་གིས་
དངུལ་ཀྲམ་གྱི་ ཉེ་ནི་འུ་ལྷན་ཁག་དེ་ཡང་ བརྒྱ་ཆ་ ༤.༢ ལུ་ མར་བབས་སོང་ཡོད་པ་
ལས་བརྟེན་ གཞུང་གིས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མ་དངུལ་ནང་ལུ་ གོང་ཚད་ཡར་སེང་འགྱུ་མི་དེ་
སྟོམས་སྒྲིག་འབད་དགོས་དང་བཅས་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༡༦ ལུ་ཡི།

དེ་གི་ལུ་ལས་ ཚོགས་ཁང་གིས་ ཚོགས་ཆུང་གིས་ཕུལ་བའི་གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༡༦
རེ་རེ་བཞིན་དུ་གྲུ་ གསུང་གོས་ཞིབ་ཞིབ་སྟེ་གནང་སྟེ་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༡༦ ག་ར་ལུ་
ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཕུལ་ཡོད་རུང་ གྲོས་འདེབས་ ༩ པ་འདི་ ཡང་བསྐྱར་ཐེངས་
གཅིག་ ཚོགས་ཆུང་གིས་བསྐྱར་ཞིབ་གནང་ཞིན་མ་ལས་ འཆར་དངུལ་ཆ་འཛུགས་གནང་
པའི་དེ་མར་ ཚོགས་ཁང་ལུ་ སྤྲོ་ལུ་ཕུལ་དགོ་པའི་བཀོད་རྒྱ་གནང་སྟེ་ འཆར་དངུལ་གྱི་
གསུང་གོས་མཐུག་བསྟུ་གནང་ཡི།

The motion recommendations on Healthcare Service Improvement were reformulated as: The Ministry of Health to:

- a) revert organizational structure of the Ministry of Health with the National Medical Service removed and clear linkages with Local Governments established for ensuring effective healthcare service delivery;
- b) ensure adequate and timely delivery of medical supplies to all healthcare centres;
- c) ensure separate funds for ORC services and emergency medical services in all healthcare centres;
- d) provide additional additional CT and MRI machines to JDWNR Hospital to ensure uninterrupted diagnostic services; and
- e) explore additional space for expanding the emergency department to ensure accommodating all emergency patients.

After extensive debates, the House adopted the reformulated motion with 33 “Yes”, 2 “No” and 4 “Abstaining”, out of 39 members present and voting.

9.6 Motion on the Need for Constituency Development Grant

On 1 July 2024, the House Committee Member, Lingmu-Toedwang Constituency Member moved the motion for considering the allocation of Constituency Development Grant to the respective constituencies as “Priority Development Fund (PDF)”, which will be a sub-part of the National Budget. The fund aims to develop emergency and urgent

9.5 Motion on Healthcare Services Improvement

On 26 June 2024, a member of the Good Governance Committee from Bongo Chacha Constituency highlighted the government's progress in enhancing nationwide health services. Despite these advances, significant challenges remain. There is a critical need to improve the quality and timeliness of health care, primarily due to inadequate planning. Shortages of doctors, rural health facilities, and medications persist, posing obstacles to prompt medical treatment for patients. The Outreach Clinic (ORC) continues to provide monthly medical services to rural areas, with officers tasked to visit 9 or 10 sites every three months. The Committee has put forward four recommendations to address these urgent issues:

1. Healthcare professionals, especially doctors, should be exempt from administrative activities such as meetings, tours, and external engagements that are not related to clinical work.
2. Administrative responsibilities should be assigned to any other official who is outside the health Clinical Professions.
3. MSD and Procurement 'Human Resources Development' needed to improve for better and timely medical supply to all the health centers.
4. Allocate separate funds for ORC and Emergency medical purposes in the 13th FY plan.

6. ཕྱིས་ལོ་ ༡༠༡༤-༡༠༡༥ འི་འཆར་དངུལ་དུ་བཤོའི་དུད་ཡིག་གི་ཆ་འཛིན།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༧ ལྷོ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༢༥ ལུ་ དཔལ་འབྱོར་དང་དདུལ་ཕྱིས་ཆོགས་ཁུང་གི་
 ཁྲི་འཛིན་གྱིས་ ལྷོ་ལྷོ་ཕུལ་མི་ནང་ གྲོས་འདེབས་ ༡ པ་འདི་ ལྷོ་བཞིན་ རང་འཇགས་
 བཞག་དགོ་པའི་ལྷོ་བ་ཕུལ་བའི་ཁར་ དེ་བཟུམ་སྟེ་ འཕུས་མི་དག་གཅིག་གིས་ གྲོས་
 འདེབས་ ༥ པར་ ཉི་ཤོད་སྟོག་མེ་ལས་འགྲལ་གྱི་ འཆར་དདུལ་འདི་ ཤེས་རིག་དང་རིག་
 ཅུལ་གོང་འཕེལ་སྟོན་ཁག་ནང་བཞག་དགོ་པ་དང་ གྲོས་འདེབས་ ༡༡ པ་འདི་ གསར་སྐྱབ་
 གྱི་མ་དདུལ་ རོན་སྤྱིན་ཅན་སྟེ་སྤོང་ཐབས་ལུ་ གཞུང་གིས་ ཐབས་ལམ་ལེགས་ཤོམ་ཅིག་
 གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་ཟེར་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ལྷོ་བ་ཕུལ་མི་ལུ་ ཆོགས་ཁང་
 གིས་ དེ་བཞིན་ རོས་ལེན་མཛད་དེ་ ཆ་འཛིག་གྲུབ་གནང་ཡི།

དེ་གི་ལུལ་ལས་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ དངུལ་ཕྱིས་སློན་པོ་གིས་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༤-
 ༢༠༢༥ འི་འཆར་དངུལ་དཔུང་བཞིའི་དཔུང་ཡིག་དེ་ ཚོགས་ཁང་གི་ ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་
 ཆ་འཛིག་གནང་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་ལུལ་མི་དང་བསྐྱུན་ ཚོགས་ཁང་གིས་ རྒྱུ་རྐྱེད་ཐོག་
 ལས་ ཆ་འཛིག་གནང་སྐབས་ རྒྱུ་རྐྱེད་ཚོགས་གཤམ་ འཐུས་མི་བསྐྱོམས་ ༤༥ ཡོད་ས་
 ལས་ འཐུས་མི་ ༤༤ གིས་བདུབ་དང་ འཐུས་མི་ ༡ གིས་ མ་བདུབ་པའི་ཚོགས་རྒྱུན་
 བརྩྭ་གས་ཏེ་ དཔུང་ཡིག་འདི་ ཆ་འཛིག་གྲུབ་གནང་ཡི།

ཁ. ཟླ་ལོ་ ༡༠༡༣-༡༠༡༤ འི་ ལྷན་ཐབས་འཆར་དཔུང་དཔྱ་བཤོའི་དཔྱད་ཡིག་ཆ་འཛིན།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༦ པའི་ཆེས་ ༢༥ ལུ་ དབྱད་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ དངུལ་རྩིས་སློན་པོ་
གིས་ རྩིས་ལོ་ ༢༠༢༣-༢༠༢༤ གི་ལྷན་ཐབས་འཆར་དངུལ་དབྱ་བཤོའི་དབྱད་ཡིག་དེ་ ཆ་
འཛིག་གནང་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་ཕུལ་བའི་ཤུལ་ལུ་ ཆོག་ལས་ཁང་གིས་ རྒྱ་སྐྱུར་ཐོག་ལས་
ཆ་འཛིག་གནང་སྐབས་ རྒྱ་སྐྱུར་ཆོག་ལས་གྲུལ་འབྲས་མི་ཡོངས་བསྡེམས་ ༤༦ ཡོད་མི་ཆ་
མཉམ་གྱིས་ རྒྱ་སྐྱུར་ཨིལ་བུམ་གནང་སྟེ་ དབྱད་ཡིག་འདི་ ཆ་འཛིག་གྲུབ་གནང་ཡི།

4. **དཔུང་ཡིག་དང་ཆིངས་ཡིག་གི་ རོ་སྤྱོད་དང་ཆ་འཛིན་གི་གོ་སྐོར་ཚུན།**

4.1 **དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་དང་ གུ་མེད་གཞུང་གི་བར་ན་ མཁའ་འགྲུལ་ཞབས་ཏྲོག་གན་རྒྱ་
 4096 ཅན་མའི་གོ་སྐོར་ཚུན།**

སྤྱི་ལོ་ 2024 ལྷོ་ 6 པའི་ཆེས་ 19 ལུ་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་
ཆས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་སྒོ་ན་པོ་གིས་ དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་དང་ གུ་མེད་གཞུང་གི་བར་ན་
མཁའ་འགྲུལ་ཞབས་ཏྲོག་གི་གན་རྒྱ་ 4096 ཅན་མའི་ ལྷག་ཐེངས་དང་པ་དང་གཉིས་
པའི་ རོ་སྤྱོད་དང་ ཆ་འཛིན་གི་གོ་སྐོར་དོན་ཕུལ་མི་ལུ་ ཆོག་ས་དམངས་ཀྱིས་ རོ་སྤྱོད་གནང་
པའི་ཤུལ་ ཆོག་ས་ཁང་གིས་ འགོ་བ་མའི་དབང་ཆ་དང་ ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་ཆོག་ས་རྒྱུ་ལུ་
བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་གནང་ཡི།

སྤྱི་ལོ་ 2024 ལྷོ་ 6 པའི་ཆེས་ 20 ལུ་ འགོ་བ་མའི་དབང་ཆ་དང་ ཕྱི་འབྲེལ་ལས་
དོན་ཆོག་ས་རྒྱུ་གི་ཁྲི་འཛིན་གིས་ དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་དང་ གུ་མེད་གཞུང་གི་བར་ན་
མཁའ་འགྲུལ་ཞབས་ཏྲོག་གན་རྒྱ་ 4096 ཅན་མའི་ ལྷག་ཐེངས་གསུམ་པའི་ བསྐྱར་ཞིབ་
སྟན་ལུ་ཕུལ་ཏེ་ གསུང་གོ་སྐོར་རྒྱས་པར་གནང་ཡི།

དེ་ལས་ སྤྱི་ལོ་ 2024 ལྷོ་ 6 པའི་ཆེས་ 21 ལུ་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ གཞི་
རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་སྒོ་ན་པོ་གིས་ མཁའ་འགྲུལ་ཞབས་ཏྲོག་གན་རྒྱ་ལུ་ ཆ་འཛིན་
གནང་དགོ་པའི་གོ་སྐོར་དོན་ཕུལ་ཤུལ་ ཆོག་ས་ཁང་གིས་ རྒྱ་སྐྱུར་ཐོག་ལས་ ཆ་འཛིན་གནང་
སྐབས་ ཆོག་ས་ཀྱལ་འབྲུག་མི་ཡོངས་བསྐྱོད་ས་ 44 ཡོད་མི་ག་ར་གིས་ རྒྱབ་སྐྱོར་མི་
བུམ་གནང་སྟེ་ གན་རྒྱ་འདི་ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཡི།

4.2 **འབྲུག་གི་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ 4096 ཅན་མའི་གོ་སྐོར་ཚུན།**

སྤྱི་ལོ་ 2024 ལྷོ་ 6 པའི་ཆེས་ 19 ལུ་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ ཁྲིམས་དོན་ཆོག་ས་
རྒྱུ་གི་ཁྲི་འཛིན་གིས་ འབྲུག་གི་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ 4096 ཅན་
མའི་ལྷག་ཐེངས་དང་པ་དང་གཉིས་པའི་ རོ་སྤྱོད་དང་ཆ་འཛིན་གི་གོ་སྐོར་དོན་ཕུལ་མི་ལུ་ ཆོག་ས་

After extensive deliberation, the House adopted the motion with 33 “Yes”, 3 “No”, and 6 “Abstaining” out of 42 members present and voting.

9.4 Review on Managing for Excellence (MaX) in the Civil Service

On 26 June 2024, the Chairperson of the Good Governance Committee moving the motion stated that compared to previous years, the morale and motivation among civil servants in Bhutan are at an all-time low, leading to an unprecedented level of resignation. Key reasons for this exodus include a lack of career mobility, inadequate compensation, poor working conditions, lack of proper leadership, and the impact of the current Managing for Excellence (MaX) system.

According to the Committee, 89% of the attrition rate is due to the max moderation system, and hence to motivate the existing human resources, it is recommended to abolish the PME category with three recommendations, which was reformulated as “Prime Minister, in consultation with the Royal Civil Service Commission, to review the MaX System of the Civil Service and do away with the Bell-Curve or forced ranking methodology for evaluating performance ratings of civil servants.”

After lengthy debates, the House adopted the reformulated motion with 41 “Yes”, and 1 “Abstaining”, out of 42 members present and voting.

After deliberation, during the adoption of the motion, the House adopted the motion with 34 “Yes”, 8 “No”, and 1 “Abstaining”, out of 43 members present and voting.

9.3 Inconvenience Caused by Electric Wires and Poles Falling in Farmlands

On 25 June 2024, the Member from Khatoed-Laya Constituency stated that since the advent of the electricity generation and supply in our country, it has had a great impact on socio-economic development, livelihood and the conservation of environment.

However, electricity poles and wires falling in farmlands, led to a disruption for farmers to carry out agricultural activities. Moreover, it has posed a significant threat to the lives of the people and animals. Despite the issue being raised in the Dzongkhag Tshogdu and referred to the National Assembly of Bhutan, there has been no concrete solution till now. Therefore, he moved the motion with the following recommendations:

1. Relocation of high-tension electricity towers erected in densely populated areas to safe places.
2. Government to allocate funds for relocation and compensation or replacement of land for the private land masses where relocation is provided.

དམངས་ཀྱིས་ངོས་ལེན་མཛད་ཀྱིས་ ཚོགས་ཁང་གིས་ དཔུང་ཡིག་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་འགན་ཁུར་
ཁྲིམས་དོན་ཚོགས་ཀྱི་ལུ་གནང་ཡི།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༢༠ ལུ་ ཁྲིམས་དོན་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་
གི་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་ལྷག་ཐངས་གསུམ་པའི་
བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་འཕྲུལ་ཏེ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གསུང་གོས་རྒྱུ་པར་གནང་ཡི།

དེ་ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༢༡ ལུ་ ཁྲིམས་དོན་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་
གྱིས་ འབྲུག་གི་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མར་ ཆ་འཛོག་
གནང་དགོ་པའི་ གོས་དོན་ཕུལ་མ་བཞིན་ཏེ་ ཚོགས་ཁང་གིས་ རྒྱུ་སྐྱར་ཐོག་ལས་ཆ་འཛོག་
གནང་སྐབས་ ཚོགས་གྲུལ་ འབྲུམ་མི་ ༤༥ ཡོད་མི་གར་གིས་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཕྱི་ལ་བུམ་ཕུལ་ཏེ་
དཔུང་ཡིག་འདི་ ཆ་འཛོག་གྲུབ་གནང་ཡི།

༡.༡ འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་གོས་ཚད།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༤ ལུ་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ ཁྲིམས་དོན་
ཚོགས་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་
ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་ལྷག་ཐངས་དང་པ་དང་གཉིས་པའི་ རོསྟོད་དང་ཆ་འཛོག་གི་ གོས་
དོན་ཕུལ་མི་ལུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ ངོས་ལེན་གནང་ཀྱིས་ ཚོགས་ཁང་གིས་ ལྷག་ཐངས་
གསུམ་པའི་དོན་ལུ་ དཔུང་ཡིག་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་འགན་ཁུར་ ཁྲིམས་དོན་ཚོགས་ཀྱི་ལུ་གནང་
ཡི།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༢༢ ལུ་ ཁྲིམས་དོན་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་གྱིས་
འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ ༢༠༢༤ ཚན་མའི་ལྷག་ཐངས་
གསུམ་པའི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་འཕྲུལ་ཏེ་ ཉིན་གངས་གཉིས་ཀྱི་རིང་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་
གསུང་གོས་མ་བརྟུབ་བརྟུབ་སྟེ་གནང་ཡི།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༧ པའི་ཆེས་ ༠༡ ལུ་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ཁྲིམས་དོན་ཚྭ་གས་
 རྒྱུ་ཁྲིམ་ཁྲིམ་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚྭ་གས་འདྲིའི་ (འཕྲི་སྟོན་) དཔུང་ཡིག་ ༢༠༢༤
 ཅན་མར་ ཆ་འཛིན་གནང་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་ཕུལ་ཤ་བཞིན་དུ་ ཚྭ་གས་ཁང་གིས་ ཆ་འཛིན་
 གནང་སྐབས་ རྒྱུ་སྐྱུར་ཚྭ་གས་གྲལ་ འཐུས་མི་ཡོངས་བསྟོམས་ ༤༤ ཡོད་ས་ལས་ འཐུས་
 མི་ ༣༣ གྱིས་བརྟུལ་དང་ འཐུས་མི་ ༡ གིས་མ་བརྟུལ་ འཐུས་མི་ ༡༠ གྱིས་ འཛེམས་
 བཞུགས་ཏེ་ དཔུང་ཡིག་འདི་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཡི།

༡.༤ དཔུང་ཡིག་ཕྱིར་བཏོན།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༤ ལུ་ དཔུང་ཡིག་འགོ་འཛིན་པ་ ཁྲིམས་དོན་
 ཚྭ་གས་རྒྱུ་ཁྲིམ་ཁྲིམ་གྱིས་ འབྲུག་གི་གནས་དབྱུང་གི་བའི་གནད་སྟོན་ ༢༠༢༤ ཅན་མ་
 འདི་ ཕྱིར་བཏོན་གནང་དགོ་པའི་ ལུ་བ་ཕུལ་མི་ལུ་ ཚྭ་གས་དམངས་ཀྱིས་ རོས་ལེན་མཛང་
 དེ་ ཕྱིར་བཏོན་གནང་ཡི།

༡. གྲོས་དོན།

༡.༡ ཤེས་རིག་གི་དཔུང་ཡིག་ཅིག་ གསར་བཞེང་གནང་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༡༧ ལུ་ སྟོ་ཐེམ་ཕུག་འདེམས་ཁོངས་འཐུས་མི་གིས་
 རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ཤེས་རིག་འདི་ ག་ནི་བ་ཁག་ཆེན་ལས་བཞེན་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ རེ་གངས་
 ལས་ རྒྱུར་བརྟུལ་འབད་བ་ཅིན་ ཤེས་རིག་གི་སྤྱི་ཚད་འབད་རུང་ སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་གི་ཐད་
 ལས་འབད་རུང་ སྤྱི་བྱུས་ལམ་ལུགས་སྤྱི་ཚད་སྤྱི་སྤྱོད་བཟུགས་ཏེ་ གནད་ཏྲག་ཏྲ་སྟེ་ ལག་ལེན་
 འཐབ་སྟེ་ཡོད་མི་དེ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དམངས་གཙོ་འོ་རིང་ལུགས་འགོ་
 བཟུགས་ཞིན་ལས་རྒྱུར་ ཤེས་རིག་འདི་ སྤྱི་ཁྱིེད་བད་དུ་ཐལ་སོང་མ་བཟུམ་པའི་ ཚོར་
 རྒྱུ་བྱུང་བའི་ཁར་ ཤེས་རིག་གི་སྤྱི་ཚད་ཡང་ ཉམས་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ མ་འོངས་བུ་རྒྱུད་
 རྒྱུ་ སྤྱི་ཚད་ཅན་གྱི་ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་བྱིན་ཐབས་ལུ་ ཤེས་རིག་གི་དཔུང་ཡིག་ཅིག་
 བཞེངས་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་ཕུལ་ཡི།

for education. However, as required by the Policy, the Government should ensure that education should not be subject to politics from the fifth parliamentary elections onwards.”

After deliberation, during the adoption of the Bill, the House adopted the reformulated motion with full 45 “Yes” out of 45 members present and voting.

9.2 The Government to establish Crop & Livestock Compensation Trust

Fund On 17 June 2024, the Member from Kilkhorthang-Mendregang Constituency stated that with over 60% of the population living in rural areas, the agriculture sector has been the backbone of the country’s livelihood and economy. However, due to unprecedented challenges such as global warming and climate change, around 79% of the rural population are struggling to safeguard their crops and livestock, which hinders their ability to carry out agricultural activities.

Therefore, the member moved a motion for the Government to establish a Crops and Livestock Compensation Trust Fund which would provide financial support to farmers when natural disasters and wildlife conflicts damage their crops and livestock. By creating and allocating resources to this fund, the Government can help farmers recover from these challenges, ensuring the stability and sustainability of the agriculture sector.

9. Motion

9.1 The Government to Draft and Table an Education Bill

On 17 June 2024, the Member from South Thimphu Constituency moved a motion on the need to draft and table an Education Bill. The Member submitted that the absence of an education law allowed political parties to use the education system as political tools during campaigns, leading to inconsistent policies, improper resource allocation, and negatively impacting both teachers and students. He submitted that the current education system suffers from poor quality and that it is timely, given the ongoing education reforms under the Royal Command, to enact a law to strengthen the system.

After extensive debates on the motion, the House decided to defer adoption of the motion to a later date. In the meanwhile, the Members were to be circulated the draft National Education Policy 2024 for reference. The House then instructed members to see whether or not an Education Bill is required.

On June 28, 2024, during the continuation of the deliberation on the need to draft and table an Education Bill, the Member from South Thimphu Constituency submitted that after reviewing the draft National Education Policy 2024, he believed that the policy is sufficient for now. Therefore, he proposed reformulation of the motion as: “The National Education Policy 2024, which has been proposed, should be fully implemented to ensure a strong foundation

གོས་དོན་དེ་གུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གསུང་གོས་ཡུན་རིང་མོ་སྟེ་ གནང་པའི་མཐའ་མར་ ཚོགས་ཁང་གིས་ ཤེས་རིག་གི་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༢༤ ཅན་མ་འདི་ ཚོགས་དམངས་ལུ་ བཀའ་ སྤེལ་ཕུལ་ཏེ་ འཐུས་མི་ཚུ་གི་གཟིགས་ཞིན་མ་ལས་ དེ་ལས་ ཤེས་རིག་དཔུང་ཡིག་ དགོ་པ་ འདུག་ག་མིན་འདུག་ག་ གསུང་གོས་ ལོག་ འཕྲོ་མཐུད་གནང་ནི་ཨིན་པའི་ བཀའ་བསྐྱུལ་ གནང་སྟེ་ གོས་དོན་གི་གསུང་གོས་ མཚམས་འཛིན་མཛད་གནང་ཡི།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༦ པའི་ཆེས་ ༢༡ ལུ་ ཤེས་རིག་གི་དཔུང་ཡིག་ གསར་བཞེངས་ གནང་དགོ་པའི་ གོས་དོན་གི་ གསུང་གོས་འཕྲོ་མཐུད་གནང་མ་ད་ རྫོ་ཐིམ་ཕུག་འདེམས་ ཁོངས་ཀྱི་འཐུས་མི་གིས་ འཐུས་མི་ཁོ་རའི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཤེས་རིག་གི་དཔུང་ཡིག་ཅིག་ གསར་བཞེངས་གནང་དགོ་པའི་ གོས་དོན་ཕུལ་ཡོད་རུང་ བྱལ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཤེས་རིག་ གི་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༢༤ ཅན་མ་ བཀའ་སྤེལ་གནང་ཡོད་མི་ལུ་ བཟླ་སྟེ་འབད་མ་ད་ ད་རེས་ ཐེངས་ཅིག་ སྤྱད་བྱས་དེ་གིས་ མ་འཐུས་པ་མེད་པ་སྟེ་མཇུག་ལས་བརྟེན་ ཏེ་མ་ ཤེས་རིག་ གི་དཔུང་ཡིག་ཅིག་ གསར་བཞེངས་གནང་དགོ་པའི་ གོས་དོན་ཕུལ་ཡོད་མི་འདི་ བསྐྱར་ བཅོས་འབད་དེ་ གོས་དོན་གསར་པ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཤེས་རིག་གི་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༢༤ ཅན་ མ་ བརྩམས་ཡོད་མི་འདི་ གཞི་འགུམ་སྤྱི་ཚུ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་ཉིལ་བུམ་སྟེ་ར་ འཐབ་དགོ་པ་མ་ཆད་ སྤྱད་བྱས་ནང་གི་དོན་ཆུང་ལྟར་དུ་ མ་འོངས་པའི་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ བཅག་འཐུ་ཐེངས་ ༥ པའི་ནང་ལས་ཡར་ ཤེས་རིག་འདི་ སྤྱད་ཀྱི་དབང་དུ་འབྱོ་ནི་མེད་པ་ ཅིག་ བཟོ་གནང་དགོ་པའི་ གོས་དོན་ཕུལ་ཡི།

གོས་དོན་དེ་ལུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གསུང་གོས་གནང་སྟེ་ ཆ་འཛིན་གནང་སྐབས་ རྒྱུ་ རྒྱར་ཚོགས་གལ་ འཐུས་མི་ཡོངས་བསྟོམས་ ༤༥ ཡོད་མི་ཆ་མཉམ་གྱིས་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཉིལ་ བུམ་གནང་སྟེ་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཡི།

**༧.༡ གཞུང་གིས་ སོ་ནམ་ལོ་ཐོག་དང་ སློ་ནོར་གྱི་རྒྱུད་འཐུས་ སློ་གཏང་མ་དདུལ་ཅིག་ གཞི་
བཙུགས་འབད་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད།**

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༦ པའི་ཚེས་ ༡༧ ལུ་ ད་ཀྱི་ལ་འཁོར་ཐང་མཐུལ་སྐང་འདེམས་ཁོངས་
འཐུས་མི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་སེར་ བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ལྷག་པ་ཅིག་ རྒྱུང་གསེབ་ནང་སྤོད་དེ་
འཆོ་བ་སོ་ནམ་གྱི་ལཱ་ལུ་བརྟེན་ སློང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ དེ་སེམ་ནངས་པར་ འཛམ་གླིང་ཆ་
དོད་ཡར་འཕར་དང་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བའི་ དཀའ་ངལ་ཚུ་ལས་བརྟེན་ རྒྱུང་གསེབ་ཀྱི་
མི་སེར་ བརྒྱ་ཆ་ ༧༩ ལྷག་པ་ཅིག་ལུ་ ལོ་ཐོག་ཉེན་སྲུང་འབད་ན་ཚུགས་པའི་ གཞི་བཙུགས་
རྒྱ་ཆེ་དགས་སྟེ་ བྱུང་མི་དེ་གིས་ མི་སེར་ཚུ་ སོ་ནམ་གྱི་ལཱ་འབད་ནི་ལུ་ གཞི་བཙུགས་སློབ་བྱུང་
སྟེ་ཡོད་ཟེར་ཞུ་ཡི།

དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུན་ལྷན་དང་ དི་དྲུགས་སེམས་ཅན་ཚུ་གིས་ གཞི་བཙུགས་
སློབ་རེ་རྒྱབ་པའི་སྐབས་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ རྒྱུང་གསེབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་ སོ་
ནམ་དང་སློ་ནོར་གྱི་ རྒྱུད་འཐུས་ སློ་གཏང་མ་དདུལ་ཅིག་ དེས་པར་དུ་ གཞི་བཙུགས་
གནང་དགོ་པ་ ཁག་ཆེ་བའི་ གྲོས་དོན་ལུ་ཡི།

གྲོས་དོན་དེ་གུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གསུང་གོས་གནང་སྟེ་ ཆ་འཛོག་གནང་སྐབས་ རྒྱུན་
སྐྱུར་ཚོགས་གཞུང་ འཐུས་མི་ཡོངས་བསྟོམས་ ༤༩ ཡོད་ས་ལས་ འཐུས་མི་ ༣༤ གིས་
བདུབ་དང་ འཐུས་མི་ ༡ ཀྱིས་མ་བདུབ་ དེ་ལས་ འཐུས་མི་ ༡ གིས་ འཛོམས་བཞུགས་
དེ་ གྲོས་དོན་དེ་ མང་མོས་ཐོག་ལས་ ཆ་འཛོག་གུ་བ་གནང་ཡི།

**༧.༢ མི་སེར་གྱི་ས་ཆ་ནང་རྒྱུད་པའི་ སློག་མེད་ཀམ་དང་ སློག་ཐག་ལས་བརྟེན་ བྱ་སྐབས་མ་བདེ་
བའི་གྲོས་དོན།**

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ཟླ་ ༦ པའི་ཚེས་ ༢༥ ལུ་ ཁ་སློད་ལ་ཡག་འདེམས་ཁོངས་འཐུས་མི་
གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ སློག་མེ་ལས་འཛིན་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནམ་ལས་ཚུར་ དི་མ་གྱིས་
རྒྱལ་ཁབ་མཐའ་དབྱས་མེད་པར་ སློག་མེ་བཟུམ་སྟེ་ལཱ་འབད་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་
འབྱོར་དང་ མི་སེར་གྱི་འཆོ་བའི་གནས་སྟངས་ ཡར་དྲག་གཏང་ནི་ལུ་ བན་ཐོགས་སྟོམ་བྱུང་

Bill of Bhutan 2024, the House adopted the Bill with full support of 45 “Yes” out of 45 members present and voting.

8.3 The National Assembly (Amendment) Bill of Bhutan 2024

On 14 June 2024, the Member In-Charge of the Bill (Chairperson of the Legislative Committee) moved the motion introduce the Amendment Bill and for second reading of the National Assembly (Amendment) Bill of Bhutan 2024. The House, with a show of hands, supported the introduction and deliberation of the Bill. Subsequently, the Bill was referred to the Legislative Committee for its review.

On 27 June 2024, the Legislative Committee Chairperson presented the review report on the National Assembly (Amendment) Bill of Bhutan 2024 and the House deliberated on each section of the Bill and agreed or disagreed by the House.

On 1 July 2024, after the Chairperson of the Legislative Committee moved the motion for the adoption of the National Assembly (Amendment) Bill of Bhutan 2024, the House adopted the Bill with majority support of 33 “Yes”, 1 “No” and 12 “Abstaining”, out of 46 members present and voting.

8.4 Withdrawal of the Bill

On 14 June 2024, the Member In-Charge of the Bill (Chairperson of the Legislative Committee) moved the motion for withdrawal of the Impeachment Procedure Bill of Bhutan 2024. The House, through show of hands, endorsed the motion for withdrawal of the Bill.

On 20 June 2024, the Chairperson of the Human Rights and Foreign Relations Committee presented the review report on the Air Service Agreement between the Royal Government of Bhutan and the Government of Kuwait 2024 and the House deliberated article by article of the Agreement.

On 21 June 2024, the Member In-Charge of the Agreement (Minister for Infrastructure and Transport) moved the motion for adoption of the Air Service Agreement between the Royal Government of Bhutan and the Government of Kuwait 2024. The House adopted the Agreement with full support of 45 “Yes” out of 45 members present and voting.

8.2 The Marriage (Amendment) Bill of Bhutan 2024

On 14 June 2024, the Member In-charge of the Bill (Chairperson of the Legislative Committee) moved the motion to introduce the Amendment Bill and for second reading of the Marriage (Amendment) Bill of Bhutan 2024. The House, with a show of hands, supported the introduction and deliberation of the Bill. Subsequently, the Bill was referred to the Legislative Committee for its review.

On 20 June 2024, the Legislative Committee Chairperson presented the report on the Marriage (Amendment) Bill of Bhutan 2024 and the House deliberated on the proposed amendment and endorsed it.

On 21 June 2024, after the Chairperson of the Legislative Committee moved the motion for the adoption of the Marriage (Amendment)

ཡོད་པའི་ཁར་ རང་བཞིན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྐབས་ ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་ལུ་ཡང་ སན་
ཐོགས་སྒྲོམ་སྒྲེར་བྱུང་ཡོད་ཟེར་བྱ་ཡི།

ཨིན་རུང་ མི་སེར་གྱི་ས་ཆ་འཛིན་ གྲོག་མེ་ཀམ་བཟུང་ཡོད་མི་དང་ ས་ཆ་འཛིན་ལཱ་
ལར་ གྲོག་ཐག་སྤྱོད་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ མི་སེར་ཚུ་ སོ་ནམས་གྱི་ལྷ་འབད་ནི་ལུ་ བར་ཆད་
རྒྱབ་མ་ཚད་ ལྷག་པར་དུ་ མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་ཆོ་སློག་ལུ་ བར་ཆད་འབྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་
སྒྲོམ་ཡོད་པ་ལས་ གནད་དོན་དེ་གི་ཐད་ཁར་ རྫོང་ཁག་ཚོག་འདུ་གིས་ ཁོས་ཚད་བཏོན་ཏེ་
རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་འོན་ཏེ་ཡོད་རུང་ ད་ཚུན་ གྲུབ་འབྲས་ཅིག་ བྱང་མ་ཚུགས་པར་
ལུས་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ མི་སེར་གྱི་ས་ཆ་ནང་ཚུད་པའི་ གྲོག་མེ་ཀམ་དང་ གྲོག་ཐག་ཚུ་སྤོ་
བཤུད་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ས་ཆ་བ་ཚུ་སྤྱོད་དགོ་པའི་ ཁོས་དོན་གྱི་ ཁོས་འདེབས་ཁག་གཉིས་
གཤམ་གསལ་ལྟར་སྤུལ་ཡི།

༡. མི་རྒྱུས་མྱེད་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ནང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པའི་ གྲོག་མེ་ཀམ་
ཚུ་ ཉེན་སྲུང་ཅན་གྱི་ས་གོ་ནང་སྤོ་བཤུད་འབད་དགོ་པ།

༢. གཞུང་གིས་ ས་ཆ་སྤོ་བཤུད་འབད་ནི་དང་ ས་ཆ་སྤོ་བཤུད་ནི་ དེ་ལས་ ས་ཆ་ སྤོ་བཤུད་མ་
འབད་པའི་ སྤེར་གྱི་ས་ཆ་ཚུ་ བརྗེ་སྤོ་འབད་ནི་ལུ་ མ་དདུལ་ཚུ་ བགོ་བཟུམ་འབད་
དགོ་པའི་ ཁོས་འདེབས་ཚུ་སྤུལ་ཡི།

ཁོས་དོན་གྱི་ཁོས་འདེབས་གཉིས་པོ་ རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གསུང་གོས་
གནང་ཞེ་ རྒྱུ་རྒྱར་ཐོག་ལས་ཆ་འཛོག་གནང་པའི་སྐབས་ རྒྱུ་རྒྱར་ཚོགས་གལ་འབྲས་མི་
ཡོངས་བསྐོས་ས་ ༤༩ ཡོད་ས་ལས་ འབྲས་མི་ ༣༩ གྱིས་བརྟུབ་དང་ ༣ གྱིས་མ་བརྟུབ་
༤ གིས་འཛོམས་བཞུགས་ཏེ་ ཁོས་འདེབས་ཁག་གཉིས་པོ་འདི་ ཆ་འཛོག་གྲུབ་གནང་ཡི།

༩.༤ ཞི་གཡོག་ནང་འཛོན་ཐངས་ཅན་གྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་གོས་དོན་གྱི་གོས་ཚད།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷོ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༢༤ ལུ་ གཞུང་གྲོང་ལེགས་ལྷན་ཚོགས་རྒྱུང་གི་ཁྲི་འཛོན་
གྱིས་ ཁོས་དོན་གྱི་ཞུ་བ་སྤུལ་མི་ནང་ ཏེ་མ་དང་ཕུད་པ་ད་ ཞི་གཡོག་པ་ཚུ་ལུ་ ཉེན་སྲུང་མེད་

པའི་ཚེར་སྐྱོང་དང་ སེམས་ཁམས་ལུ་ཚ་གྲས་ཐོག་པ་ལས་བརྟེན་ ཕྱག་ལུ་ནི་ནང་ སེམས་ བྱགས་ཉམས་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛེམས་ཀྱི་ དམིགས་དོན་འགྲུབ་ནི་ལུ་ཐོ་ ཐོག་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ འགན་ཁུར་ལྷི་བླགས་དང་ སློ་འཐུས་ཉུང་བླགས་ དེ་ལས་ ལཱ་འབད་སའི་གནས་སྤངས་དང་ འགོ་ཁྲིད་པ་ ལེགས་ཤོམ་མེད་པའི་གུ་ ལྷག་པར་ ཏུ་ ཞི་གཡོག་པ་ཚུ་གི་ དབྱེད་བྱུད་བརྟག་ཞིབ་རིམ་ལུགས་ (Max Moderation) གི་ གནད་དོན་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ཞི་གཡོག་པ་མང་ཤོས་ཅིག་ ལཱ་གཡོག་ནང་ལས་ དགོངས་ལུ་ འགྱོད་ཡོད་མི་འདི་ ཚ་གྲས་ལང་དགོ་པའི་གཞི་ཅིག་ཨིན་མ་སྤྱི་ལྷོ་ཡི།

ཚོགས་རྒྱུ་གི་ཞིབ་འཛུལ་སྒྲན་ལུ་ནང་འབད་བ་ཅིན་ ཞི་གཡོག་པ་ བརྒྱ་ཆ་ ༥༧ དེ་ཅིག་ གིས་ དགོངས་ལུ་འགྱོད་གོ་པའི་ གནད་དོན་ལོ་མ་ར་ max moderation ལས་བརྟེན་ ཨིན་པའི་ བསམ་འཆར་བཀོད་ཡོད་པ་ལས་ ད་ལས་ཕར་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ཞི་གཡོག་པ་ཚུ་ བདག་སྐྱོང་ལེགས་ཤོམ་སྤྱོད་འཐབ་སྤྱོད་ སློ་སྤྱོད་པ་དང་ སེམས་བྱགས་བསྐྱེད་བཅུག་ཐབས་ལུ་ PME གི་རིམ་ལུགས་འདི་ ཆ་མེད་གཏང་དགོ་པའི་ གོ་ས་འདེབས་ཁག་གསུམ་ཕུལ་ཡི།

གོང་གི་གོ་ས་འདེབས་ཁག་གསུམ་གུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་གསུང་གོས་གནང་སྐབས་ གོ་ས་ འདེབས་འདི་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་དེ་ སློན་ཆེན་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་ཞི་གཡོག་ལྷན་ཚོགས་ དང་ གོ་ས་བསྐྱར་ཐོག་ལས་ ཞི་གཡོག་གི་ (MaX) ལམ་ལུགས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ ཞི་གཡོག་པ་ཚུ་གི་ ལཱ་གི་གནས་རིམ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ Bell-Curve ཐབས་ ལམ་འདི་ ཆ་མེད་བཏང་དགོ་པའི་ གོ་ས་དོན་གྱི་གསུང་གོས་བྱུང་ཡི།

དེ་ལས་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གོ་ས་དོན་དེ་གུ་ རྒྱན་སྐྱོར་ཐོག་ལས་ ཆ་འཛོག་གནང་སྐབས་ ཚོགས་གྲལ་འཐུས་མི་ཡོངས་བསྐྱེམས་ ༤༩ ཡོད་ས་ལས་ ༤༡ གིས་བདུབ་དང་ ༡ གིས་ འཛེམས་བཞུགས་ཏེ་ གོ་ས་འདེབས་གསུམ་ཆར་ ཆ་འཛོག་གྲུབ་གནང་ཡི།

On 25 June 2024, the Finance Minister moved the motion for adoption of the Budget Appropriation Bill for the Fiscal Year 2024-2025 in the House. Following the motion for adoption, the House passed the budget with 44 YES and one NO, out of a total of 45 members present and voting.

7. Adoption of the Supplementary Budget Appropriation Bill for FY 2023-2024

Subsequently, the Finance Minister moved the motion to adopt the Supplementary Budget Appropriation Bill for the Fiscal Year 2023-2024. Following the motion for adoption, the House unanimously passed the Bill with full support from all 46 members present and voting.

8. Introduction and Adoption of Bills and Conventions

8.1 Air Service Agreement between the Royal Government of Bhutan and the Government of Kuwait 2024

On 14 June 2024, the Member In-Charge of the Agreement (Minister for Infrastructure and Transport) moved the motion to introduce the Air Service Agreement between the Royal Government of Bhutan and the Government of Kuwait 2024. The House, with show of hands, supported the introduction and deliberation of the Agreement. Subsequently, the Agreement was referred to the Human Rights and Foreign Relations Committee for its review and to report to the House for third reading.

15. The Government has to emphasize more on export promotion and import substitution. The Government also needs to focus on enhancing the supply and value chain within the country.

16. Realizing the fact that inflation decreases the purchasing power and that the purchasing power of the ngultrum decreased by 4.8% as of April 2024, the Government has to adjust inflation in the recurrent budget for all budgetary agencies to carry out their responsibilities effectively and efficiently.

The House deliberated on each of the 16 recommendations submitted by the Committee. While all recommendations received full support of the House, the Committee was directed to review the second recommendation and report to the House before the budget approval process resumed.

6. Adoption of the Budget Appropriation Bill for the Fiscal Year 2024-2025

On 25 June 2024, the Chairperson of the Economic and Finance Committee reported that Recommendation 2 should remain unchanged. Additionally, several members proposed that the budget projected for the solar PVs in schools (Recommendation 5) should be retained with the Ministry of Education and Skills Development. Recommendation 11 to be reformulated as “The Government has to institute proper mechanisms to ensure optimal utilization of the capital budget.” The House accepted and endorsed these recommendations.

༧. གསལ་བཤེས་ཞབས་ཏྲུག་ཡར་དྲག་གཏང་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་གྱི་གྲོས་ཚད།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷོ་ ༤ པའི་ཆེས་ ༢༤ ལུ་ གཞུང་སྐྱོང་ལེགས་ལཱ་ཆོག་མཁན་ཆུང་གི་འཕུས་མི་ སྐྱོང་སྒྲིབ་པ་ལྟ་འདེམས་ཁོངས་འཕུས་མི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གསལ་བཤེས་ཞབས་ཏྲུག་གི་ ཐད་ཁར་ ད་ལྟོ་བར་ན་ཡང་ དཀའ་ངལ་དང་ གདོང་ལེན་ཚུ་བྱུང་བཞིན་ཏུ་ཡོད་མི་ཚུ་ ག་ ར་མཉམ་རུབ་གྱི་ཐོག་ལས་ ཡར་དྲག་གཏང་དགོ་པ་ཁག་ཆེ་བའི་ཁར་ གསལ་བཤེས་ཞབས་ཏྲུག་ ནང་ དཀའ་ངལ་གཙོ་བོར་ ཏུས་ཚད་ཁར་ འཆར་གཞི་བཟུམས་མ་ཚུགས་པ་དང་ ཏུང་འཆོ་ མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ དེ་ལས་ གྲོང་གསེབ་གསལ་བཤེས་ཞབས་ཏྲུག་དང་ སྤྲོ་མ་ལང་ནི་དེ་ གིས་ ནད་པ་ཚུ་ལུ་ ཏུས་ཚད་ཁར་ སྤྲོ་གྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཕུལ་མ་ཚུགས་པའི་ དཀའ་ངལ་ ཡོད་མི་དེ་ཚུ་དང་ ཨོ་ཨར་སི་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ གྲོང་གསེབ་ནང་ལས་པར་ སྤྲོ་དང་འབྲེལ་ བའི་ ཞབས་ཏྲུག་ལྷེ་རིམ་བཞིན་ཏུ་ ཕུལ་སྒོལ་ཡོད་མི་དེ་ ལྷོ་ ༣ རེ་བར་ན་ ཐངས་རེ་ སྤྲོ་བྱེད་ཡོད་པའི་གྲུ་ ཨོ་སར་སི་རེ་གིས་ ས་ཁོངས་ ༧ དང་ ༡༠ དེ་རེ་བཟླ་དགོ་མི་དེ་གིས་ དཀའ་ངལ་སྤྲོ་སྤྲོ་ར་ཡོད་མི་ཚུ་ བསལ་ཐབས་ལུ་ ཆོགས་ཆུང་གིས་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ བཞི་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཕུལ་ཡི།

༡. གསལ་བཤེས་མཆོག་དང་ དམིགས་བསལ་ཏུ་ ཏུང་འཆོ་ཚུ་ བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་ བའི་ལས་དོན་ ཞལ་འཛོམས་དང་ བཟླ་སྟོར་ དེ་ལས་ ནང་འཁོད་ལས་དོན་ཚུ་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་ནི་ཚུ་ འཛུལ་བཞག་དགོ་པ།
༢. བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་འགན་ཁུར་ཚུ་ ཏུང་འཆོ་གིས་མེན་པར་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ ལས་བྱེད་པ་གཞན་ཚུ་ལུ་སྤྲོད་དགོ་པ།
༣. སྤྲོ་རིགས་མཁོ་སྒྲིབ་སྤྲོ་ཆན་ (MSD) དང་ མཁོ་སྒྲིབ་ལྟེ་བ་ནང་ མི་སྒྲོ་བས་གོང་ འཕེལ་ཚུ་ ཡར་དྲག་གཏང་དགོ་པའི་ཁར་ གསལ་བཤེས་བ་ཚུ་ནང་ གསལ་བཤེས་མཐུན་ཞུན་ ཚུ་ ཏུས་ཚད་ཁར་ སྤྲོད་ཚུགས་པ་བཟོ་དགོ་པ།
༤. ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་ནང་ གྲོང་གསེབ་གསལ་བཤེས་ཞབས་ཏྲུག་ (ORC) དང་ སྤྲོ་བུར་སྤྲོ་བཙོས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དོན་ལས་ མ་དུལ་ལོགས་སུ་སྤྲོ་ བགོ་

བཀའ་འབད་དགོ་པའི་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ཕུལ་ཕྱིན་པའི་ཁར་ ཚོགས་དམངས་
ཡོངས་ཀྱིས་ ཐུགས་བཞེད་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་གནང་སྟེ་ གྲོས་དོན་དེ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་མཛད་
གནང་པའི་རེ་བ་ཡོད་ཟེར་ཞུ་ཡི།

གོང་གི་ གྲོས་འདེབས་ཁག་བཞི་ལུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་གསུང་གྲོས་གནང་སྐབས་ གྲོས་
འདེབས་ཚུ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ བསྐྱར་བཟོ་འབད་ཡོད་མི་དེ་ཡང་།

༡. གསེ་བའི་ལྷན་ཁག་གི་ ལས་སྡེའི་གཞི་བཞུགས་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་གསེ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་
བཏོན་བཏང་ཞིན་མ་ལས་ གསེ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ ཕན་ལུས་ཅན་སྟེ་ ཕྱིན་ཐབས་ལུ་
ས་གནས་གཞུང་ཚུ་དང་ འབྲེལ་བ་གསལ་ཏྲུག་ཏྲ་བཟོ་ནི་དང་ གསེ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་ལྟེ་
བ་ཆ་མཉམ་ལུ་ སྤྲོད་བཅོས་ཀྱི་མཁོ་ཆས་ཚུ་ ལངས་སྟེ་ དུས་ཚོད་ཁར་ བཀའ་སྟེལ་
འབད་ནི་ལུ་ རེས་གཏན་བཟོ་ནི།

༢. གསེ་བའི་ལྟེ་བ་ག་རའི་ནང་ ཨོ་ཨར་སི་ཞབས་ཏྲུག་དང་ གློ་བུར་གྱི་སྤྲོད་བཅོས་ཞབས་
ཏྲུག་གི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་སོ་སོ་སྟེ་ རེས་གཏན་བཟོ་ནི།

༣. བར་ཆད་མེད་པར་ བཏག་དཔུང་གི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ རེས་གཏན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་
ཡོངས་གཙོ་བསྟན་སྤྲོད་ཁང་ལུ་ སི་ཁྲི་དང་ཨེམ་ཨར་ཨའི་འཕུལ་ཆས་ཁ་སྐོང་བྱིན་ནི་
དང་།

༤. གློ་བུར་གྱི་ནད་པ་ག་ར་ བཞག་ཚུགས་པ་བཟོ་ཐབས་ལུ་ གློ་བུར་གྱི་ལས་ཁུངས་རྒྱ་སྐྱོད་
འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་སྤྲོད་ཁ་སྐོང་འཆོལ་ཞིབ་འབད་ནི།

གྲོས་འདེབས་དེ་ཚུ་ལུ་ ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གསུང་གྲོས་ཡུན་རིང་མ་སྟེ་གནང་བུལ་ ཚོགས་
ཁང་གིས་ ཆ་འཛིན་གནང་སྐབས་ རྒྱན་སྐྱོར་ཚོགས་གལ་ འཐུས་མི་ཡོངས་བསྐོས་ས་ ༣༧
ཡོད་ས་ལས་ ༣༣ གྱིས་བརྟུན་དང་ ༡ གྱིས་མ་བརྟུན་ ༢ གིས་འཛེམས་བཞུགས་ཏེ་ གྲོས་
དོན་འདི་ མངམས་ཐོག་ལས་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཡི།

9. The Government has to formulate an appropriate guideline to
allocate project-tied grants and share with the EFC for review and
accordingly to report to the House. Additionally, the Government
has to institute an institutional mechanism to vet all major
activities to enhance the quality and investment and accordingly
reap optimum benefits.

10. The Government has to run less fiscal deficit in the first year
(possibly less than 3% of GDP) and accordingly smoothen the
same in the subsequent years.

11. The Government has to institute proper mechanisms to ensure
optimal utilization of the capital budget or reduce capital budget
based on the implementation capacity of the budgetary agencies.

12. The Government has to allocate a proportionate budget for
research and development in the fiscal year 2024-2025 for
implementation by relevant agencies.

13. The Government has to institute appropriate measures to mitigate
inflation risk in the country as inflation impacts the poorer section
of the society the most.

14. The Government, in collaboration with the Royal Monetary
Authority, has to explore new ways to manage excess liquidity to
avoid negative impact to the economy.

4. The Government has to identify Dzongkhags based on its importance and estimated risk of human-wildlife conflict for the allocation of Nu.45 million budget for the construction of chain-link fencing.
5. The Government has to streamline installation of solar PVs in the country to reap benefits of economies of scale, quality assurance and most importantly the sustainability of such initiatives and accordingly allocate the budget to the rightful agency - the Department of Energy in this case for effective implementation, ownership and maintenance.
6. The Government has to offload Nu.77.055 million from the National Budget and transfer the debt liability to DHI with proper accounting treatment as on-lending from the government as Kofuku International is a DHI owned company.
7. Resource allocation for the road sector has to be prioritized for Dzongkhags and regions that have relatively lesser access to good quality roads with double lanes and other roadside amenities. Nu.867.380 million allotted for development of Dzongkhag Roads has to be specified with location and detailed activities to be carried out in the year.
8. The allocation of Nu.25.990 million for Green Bhutan Corporation as equity injection from the Government has to be dropped from the National Budget in keeping with Section 5 of the Bhutan Public Accounts Act, 2007.

༧.༤ འདེམས་ཁོངས་གོང་འཕེལ་གནང་སྒྲིལ་གྱི་ མ་དངུལ་དགོ་པའི་གོ་སྒྲིལ་

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷོ་ ༡ པའི་ཆེས་ ༠༡ ལུ་ ནང་འཁོད་ཆོགས་རྒྱུ་གི་འཕུས་མི་ གླིང་ ལུ་སྤྲོད་ཐང་འདེམས་ཁོངས་འཕུས་མི་གིས་ འདེམས་ཁོངས་གོང་འཕེལ་གནང་ནི་གི་དོན་ལུ་ འདེམས་ཁོངས་གོང་འཕེལ་གནང་སྒྲིལ་ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་འཆར་དངུལ་གྱི་ ཡན་ལག་ ཅིག་ཡིན་མ་བཞེན་ཏེ་ འཆར་དངུལ་དེ་ཡང་ འདེམས་ཁོངས་ནང་ལས་ཡར་ སྤྱིར་བཏང་ མི་ སེར་གྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ གྲོ་བུར་དང་འཕུལ་མ་ཁོའི་ལས་འགལ་ཚུ་ གོང་འཕེལ་གནང་ནི་ལུ་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་པ་ཡིན་མ་དང་ འདེམས་ཁོངས་གོང་འཕེལ་གྱི་གནང་སྒྲིལ་འདི་ སྤྱིར་ འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་ཐལ་ཆར་མི་དང་ གོང་འཕེལ་འགྲོ་བའི་བསྐྱར་ཡོད་མི་ རྒྱལ་ ཁབ་ཚུ་ནང་ཡང་ ལག་ལེན་འཐབ་སྤྱོད་པའི་སྒྲིལ་ལུ་ཕྱུལ་ཡི།

དེ་ལས་ གོ་སྒྲིལ་གྱི་ནང་གསེས་ གོ་སྒྲིལ་འདེབས་ཁག་གསུམ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཕུལ་ཡོད་ མི་དེ་ཡང་།

༡. རྒྱལ་མའི་འཆར་དངུལ་ནང་ལུ་ གཞུང་གིས་ གཙོ་རིམ་གོང་འཕེལ་མ་དངུལ་འདི་ གཙོ་ རིམ་ཅན་གྱི་ཐོག་ལས་ འོགས་སུ་སྤྱོད་ བཀོ་བགམ་གནང་དགོ་པ།
༢. གཞུང་གིས་ གཙོ་རིམ་གོང་འཕེལ་གྱི་མ་དངུལ་གྱི་ འཆར་དངུལ་བཀོ་བགམ་འབད་ ཞིན་མ་ལས་ འདི་གི་ ལག་ལེན་འཐབ་ཐངས་དང་ ལས་སྒྲུ་ཚུ་ བཟུ་ཉོག་དང་ དབྱེ་ ཞིབ་འབད་ནི་གིས་མ་ཆད་པར་ ལས་སྒྲུ་ཚུ་གི་ མདུན་སྤྱོད་གྲུབ་འབྲས་སྒྲུ་ལུ་འབད་ནི་ དང་ མ་དངུལ་སྤྱོད་ཐངས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ གླིང་གླིང་ཅིག་བཟོ་སྟེ་ རྒྱལ་མའི་ གོ་སྒྲིལ་གཞི་ གྲོན་འགྲོའི་ཞལ་འཛམས་ནང་ སྒྲུ་ལུ་ཅིག་ཕུལ་གནང་དགོ་པ།
༣. འདེམས་ཁོངས་གོང་འཕེལ་གནང་སྒྲིལ་གྱི་ མ་དངུལ་དེ་གིས་ གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ལས་སྒྲུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་འགྲིག་སྟེ་ ཕན་ལུས་ཅན་གྱི་ ཕན་ཐབས་འབྱུང་ཐབས་ཀྱི་ལས་འཆར་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་ རྒྱལ་མའི་ གོ་སྒྲིལ་གཞི་ གྲོན་འགྲོའི་ཞལ་ འཛམས་ནང་ སྒྲུ་ལུ་ཅིག་ཕུལ་གནང་དགོ་པའི་ གོ་སྒྲིལ་འདེབས་བཅས་ཁག་གསུམ་ཕུལ་ བའི་ཁར་ ཆོགས་དམངས་ཡོངས་ཀྱིས་ གོ་སྒྲིལ་དོན་དེ་ལུ་ ཐུགས་བཞེད་རྒྱ་ཆེས་ལས་ བཞེས་ཏེ་ རྒྱལ་སྤྱིར་མཛད་གནང་དགོ་པ་ཁག་ཆེ་བའི་ གོ་སྒྲིལ་འདེབས་ཕུལ་ཡི།

ཚོགས་དམངས་ཀྱིས་ གོས་དོན་འདི་གུ་ གསུང་གོས་གནང་སྟེ་ཆ་འཛིག་གནང་སྐབས་ རྒྱན་
སྒྱུར་ཚོགས་གྲལ་ འཐུས་མི་ཡོངས་བསྟོམས་ ༤༥ ཡོད་ས་ལས་ འཐུས་མི་ ༣༣ ཀྱིས་
བརྟུལ་དང་ འཐུས་མི་ ༡༢ ཀྱིས་འཛེམས་བཞུགས་ཏེ་ གོས་དོན་གྱི་ གོས་འདེབས་ཚུ་ ཆ་
འཛིག་གནང་ཡི།

གོས་དོན་ཕྱིར་བཏོན།

༧.༡ དངུལ་ཕོགས་སླིག་བཀོད་གཞི་སྒྱུར་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༩ ཅན་མར་ འཕྲི་སྟོན་འབད་དགོ་ པའི་ གོས་དོན།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡ པའི་ཚེས་ ༡ ལུ་ ནང་འཁོད་ཚོགས་ཚུང་གི་འཛིན་གྱིས་ ཚོགས་
དཔོན་འོགས་གིས་ ཚོགས་ཚུང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ དངུལ་ཕོགས་སླིག་བཀོད་གཞི་སྒྱུར་བཅའ་
ཁྲིམས་ ༢༠༡༩ ཅན་མར་ འཕྲི་སྟོན་འབད་དགོ་པའི་གོས་དོན་ ཚོགས་ཁང་ནང་ཐུལ་ཡོད་
རུང་ ད་རེས་ བཅའ་ཁྲིམས་དེ་གུ་ གཞུང་གིས་ ཕྱག་ལུ་ཚུ་གནང་པའི་བསྐྱང་ཡོད་པ་ལས་
བརྟེན་ ད་རེས་ ཐེངས་གཅིག་ གོས་དོན་འདི་ ཚོགས་ཞུགས་ཀྱི་ བྱ་སྒྲུབ་འཕེལ་རིམ་ནང་
ལས་ ཕྱིར་བཏོན་མཛད་གནང་དགོ་པའི་ གོས་དོན་ཐུལ་ཡི།

དེ་ལས་ ཚོགས་ཁང་གིས་ གོས་དོན་ཕྱིར་བཏོན་གྱི་ གོས་དོན་ཐུལ་མི་དེ་ལུ་ ཚོགས་
དམངས་ཀྱིས་ རོས་ལེན་ཡོད་མེད་ ཕྱག་ཡར་མེད་ཐོག་ལས་གཟིགས་པ་ད་ ཚོགས་དམངས་
ཀྱིས་ རྒྱབ་སྐྱེལ་ཕྱིལ་བུམ་གནང་མི་དང་བསྟུན་ གོས་དོན་འདི་ཕྱིར་བཏོན་མཛད་གནང་ཡི།

༡༠. དམངས་ཚུམ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༡༩-༢༠༢༣ གྱི་ལོ་ལྷར་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ཞུའི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ཞུ་དང་ ལོ་ལྷར་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ཞུའི་བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ཞུ་ ༢༠༡༠-༢༠༡༩ ཅན་ མའི་རྗེས་འདེད་སྟན་ཞུ།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡ པའི་ཚེས་ ༡ ལུ་ དམངས་ཚུམ་ཚོགས་ཚུང་གི་འཛིན་ བྱང་
ལུན་གྱི་འཐུས་མི་ ཐུན་ཚོགས་རབ་བརྟན་གྱིས་ དམངས་ཚུམ་ཚོགས་ཚུང་གི་ བསྐྱར་ཞིབ་
སྟན་ཞུ་ ལེའུ་གསུམ་ནང་ བརྟུང་བསྟུ་སྟེ་ཐུལ་ཡོད་པ་དང་ ལེའུ་དང་པའི་ནང་ ཚོགས་ཚུང་

5. Summary Report of the 2024-2025 Annual Budget

On 13th June 2024, the Finance Minister presented the Budget Appropriation Bill for 2024-2025 and the Supplementary Budget Appropriation Bill for the Fiscal Year 2023-2024. After the detailed presentations, the House referred the Bills and the Budget Report to the Economic and Finance Committee for its review.

On 24 June 2024, the Chairperson of the Economic and Finance Committee presented a detailed review report along with the following recommendations:

1. The proposed supplementary appropriations of Nu.3,224.924 million has been accepted by the Committee and adopted by the House.
2. The Government needs to allocate a budget of Nu. 140.61 million to enhance the capacity of the National Food Testing Laboratory and to improve the certification services for facilitating export and import of food products.
3. The Government is required to carry out technical feasibility and business viability of crops under commercial production. If found feasible, the Government must draw a clear production, processing, logistic and marketing plans with proper delineation of responsibilities and accountabilities to all the stakeholders. For Chirub Farm, the Government has to provide equity injection directly to Farm Machinery Corporation Limited (FMCL) to fix accountability and accord ownership of the Chirub commercial venture rather than providing budgetary support from MoAL.

7. To make a mandatory policy to allocate 1% of GDP for Research and Development to carry out Basic Research, Applied Research, and Experimental Development.
8. To develop a detailed Human Development Master Plan with dedicated resources allocated for the 13th FYP and to enhance resources allocation of 0.81% from Nu.2 billion to 2% from Nu.4.9 billion for HRD.
9. To allocate dedicated resources to develop sports facilities for school dropouts and unemployed youth.
10. The need for inclusion of the Economic Stimulus Plan in the main fiscal framework of the 13th FYP for transparency, responsibility, and accountability as mandated by Article 14, Section 2 of the Constitution.

The House deliberated on each of 10 recommendations at length for two days, after which 8 recommendations were adopted as presented by the committee. The first and fifth recommendations were not supported by the House.

On 19 June 2024, the House voted for the adoption of the 13th Five Year Plan where 38 out of 43 members voted in favor, 3 voted against, and 1 abstained leading to the adoption of the 13th Five Year Plan by a majority vote.

གི་གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༩ ནང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་གྲོས་འདེབས་ཁག་
 ༡ དེ་ལས་ ལེའུ་གཉིས་པའི་ནང་ རྒྱལ་ཆུང་གི་གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༩ ལུ་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་
 གྱི་ཚུགས་ལྷན་བཞུགས་ཐོག་ ཉིན་གངས་གཉིས་ཀྱི་རིང་ གསུང་གྲོས་རྒྱལ་པར་གནང་པའི་
 ལུ་ གྱི་ཚུགས་ལྷན་བཞུགས་ཀྱིས་ཆ་འཛིན་གནང་སྐབས་ རྒྱལ་གྲུ་ འཐུས་མི་ཡོངས་
 བསྐྱམས་ ༤༤ ཡོད་ས་ལས་ འཐུས་མི་ ༤༥ གིས་རྒྱལ་སྤྱི་ཡོད་པ་དང་ ༡ གིས་ རྒྱལ་
 སྤྱི་མེད་པའི་ རྒྱལ་ཆུང་བཟུགས་ཏེ་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཡི།

༡༡. **རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ལོ་ལྷན་སྤྱི་ལོ་ལྷན་ཆོད།**

ལྷི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལྷི་ ༡ པའི་ཆེས་ ༠༤ ལུ་ གྲོན་ཆེན་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་
 དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ གཞུང་གི་ཁྲིམས་བཟོ་དང་ ལོ་བསྐྱར་འཆར་གཞི་ཁར་ གཞུང་གི་
 གཙོ་རིམ་དང་བཅས་པའི་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ གནས་སྤངས་སྐོར་གྱི་སྤྱན་ལུ་ ལེའུ་ལྷན་པ་
 བཅུད་བསྐྱེད་སྤྱི་ཡོད་མི་དེ་ཡང་།

ལེའུ་དང་པ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སྤངས།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སྤངས་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ལུ་ གཞི་བཙུག་
 ཏེ་ཡོད་པ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ དམིགས་ལུ་ཚུ་འགྲུབ་དགོ་པ་
 ཅིན་ མི་སྤྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་ ཆོས་དང་ལམ་སྲོལ་ གོང་འཕེལ་གཏང་དགོ་པའི་ཁར་ རང་
 བཞིན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་བདག་འཛིན་འཐབ་སྤྱོད་ གཞུང་སྤྱི་ལེགས་ལྷན་ལུ་ གཙོ་
 བོ་བཏོན་དགོ་པ་གཞི་ཆེན་ལུ་ཡི།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རང་འཁོར་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱམས་ དཔལ་ཁྲམ་ཐེར་འཐུས་ ༢༢༡ དེ་
 ཅིག་ལས་བརྒྱལ་མེད་རུང་ དཔལ་འབྱོར་འབྲེལ་མཉམ་དང་ ལུན་བརྟན་གྱི་ཐོག་ལས་ ལོ་ལྷན་
 བཞིན་ རྒྱ་སྤྱི་དབང་སྤྱོད་ ལྷི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལས་ རང་འཁོར་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱམས་འདི་
 བརྒྱ་ཆ་ ༩.༥ གིས་ ཡར་སེང་སོང་ཡོད་རུང་ རྒྱ་སྤྱི་ལས་མ་བདེས་ཡང་ ལེ་ཤ་ར་ཡོད་པའི་ལུ་
 བསྐྱེད་ཡི།

ཀླུ་ཁབ་ནང་ མི་དབང་མཆོག་གིས་ ཤེས་རིག་དང་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ རིན་མེད་
སྤྲོད་པར་ གནང་ཡོད་པའི་བཀྲིན་ལས་བརྟེན་ འབྲུག་མིའི་འབྲི་ལྷན་གི་གནས་ཚད་འདི་ བརྒྱ་
ཆ་ ༡༠.༤ དང་ ཆོ་ཚད་འདི་ ༡༠ ལུ་ཡར་སངས་སངས་ཡོད་པའི་ཁར་ ཆོས་དང་ལམ་སྲོལ་
གི་ཐད་ལས་འབད་རུང་ རྒྱབས་རྩེ་རྩེ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་དབུ་གཙོས་ ཆོས་ཀྱི་དབུ་
ཁྲིད་པ་ཚུའི་བཀྲིན་ལས་བརྟེན་ སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་ གོང་ལས་གོང་འཕེལ་སྤེལ་གནས་ཏེ་
ཡོད་པའི་ཁར་ ལམ་སྲོལ་དང་ རང་བཞིན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཚུ་ཡང་ ལེགས་ཤོམ་
སྤེལ་བདག་འཛིན་འཐབ་སྟེ་ འཛུལ་གྲིང་ནང་ མིང་གཏམ་ཅན་སྤེལ་ཡོད་པའི་ཁྱབ་སྤུལ་ཡི།

གཞུང་སྐྱོང་ལེགས་ལུན་གྱི་ཐད་ལས་འབད་རུང་ གཞི་འགུམ་ སྤྱིང་སྤྱི་སྤེལ་ཚུ་དེ་ཡོད་པ་མ་ཆད་
ནི་བའི་མི་སྤེལ་སྤོངས་དང་ བརྒྱ་བརྒྱད་ཀྱི་གཙུག་སྤེལ་ཚུ་ཡང་ སྤྱིང་སྤྱིང་ཐལ་ཏེ་ཡོད་པའི་
ཁར་ ཀླུ་ཡོངས་དགའ་སྤྱོད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་གནས་རིམ་ཡང་ ཡར་འཕར་འགྱུ་སྟེ་ ཀླུ་
ཁབ་ ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གོམས་ གདོང་ཁར་སྤོ་བཞིན་ཡོད་པའི་ཁྱབ་སྤུལ་ཡི།

ལེའུ་གཉིས་པ་ ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་དཀའ་ངལ།

ཀླུ་ཁབ་ནང་ དཀའ་ངལ་སྤོངས་ཤོས་ འབྲུག་མི་ ཕྱིའི་ཀླུ་ཁབ་ནང་འགྲོ་མི་འདི་ཨིན་པ་དང་
དེ་ཚུན་ འབྲུག་མི་ སྤྲོད་ཕྱག་ ༤༤ ལྷག་པ་ཅིག་ ཕྱིའི་ཀླུ་ཁབ་ནང་སངས་ཡོད་པ་མ་ཆད་ དེ་
ཚུ་ཡང་ མང་ཆེ་བ་ ལྷོགས་གྲུབ་དང་ རིག་ཅུལ་ཡོད་མི་ཚུ་ཨིན་པ་དང་ འབྲུག་མི་ ཕྱིའི་ཀླུ་
ཁབ་ནང་འགྲོ་མི་ ཁྱངས་ཁ་ཡར་སངས་འགྲོ་ཕ་ད་ ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་ མི་སྤེལ་ནང་
འཛོན་ཐང་ཅན་གྱི་ཞབས་ཏྲུག་སྤུལ་ནི་ལུ་ ཐོ་ཕོག་པ་ཨིན་པའི་ཁྱབ་སྤུལ་ཡི།

ལེའུ་གསུམ་པ་ དཀའ་ངལ་བསལ་ཐབས།

ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་ བསལ་དགོ་པ་ཅིན་ ཐབས་ལམ་འདི་ དཔལ་འབྱོར་གནས་
སྤངས་ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་ནི་འདི་ཨིན་པ་དང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་
གཏང་ནིའི་ཐབས་ལམ་ སྤོངས་ཤོས་ར་ མི་དབང་མཆོག་གི་ ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་བཞེད་ལས་
འཁྲུངས་པའི་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལྟེ་བ་ དགོ་ལེགས་སྤུག་ རང་སྐྱོང་ལུ་ཕྱོགས་འདི་ཨིན་པ་

1. To apply the criteria used for Gewogs uniformly to Dzongkhags, Thromdes, and Gewogs. Additionally, the weightage of the GNH Index (Inverse) to be reduced, and the same weightage to be applied as that for Gewogs. Finally, the application of standard deviation should be eliminated.
2. To use the average of the resident population and the registered population instead of just the resident population to allocate resources strategically.
3. To allocate separate resources for Dzongkhag Thromde and Yenlag Thromde in accordance with the approved local area plans.
4. To develop sector-wise resource outlay similar to the allocation framework reflected in the National Budget document of the Financial Year 2024-2025 to enable the decision makers and implementers to comprehend the resource allocation trends and guide in projecting the future resource requirement.
5. To allocate PTA and SDP resources for LGs through a resource allocation formula similar to the one used for block grant allocation.
6. The need for indicative resource outlay to ensure transparency, predictability, and consistency of the plan and its implementation in major projects.

the Parliament would like to express heartfelt gratitude to the Prime Minister, the Government, and the People of India for providing reassuring development assistance to Bhutan's 13th Five-Year Plan.

Following that, the Speaker outlined the detailed agenda to be discussed in the first session of the Fourth Parliament. The Opening Address ended with his prayers for the successful conclusion of the first session of the Fourth Parliament.

3. Adoption of the Committee and the Committee members

On 13 June 2024, the Chairperson of the House Committee, the Deputy Speaker reported that, in accordance with the provisions of the Constitution, the National Assembly Act, and the Rules of Procedure, nine standing committees of the National Assembly were constituted. The names of the committees' chairpersons and members were also reported to the House, which the House endorsed as proposed by the House Committee.

4. Summary Report of the 13th Five-Year Plan

On 13 June 2024, the Minister of Finance presented a detailed report on the 13th Five Year Plan to the House. The House then referred the draft 13 FYP to the Economic and Finance Committee for its review.

On 18 June 2024, the Chairperson of the Economic and Finance Committee presented a review report on the 13th Five-Year Plan with the following recommendations to the Government:

དང་ དགེལེགས་ཕུག་རང་སྤྱོད་ལུང་ཕྱོགས་འདི་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་
སྒྲེར་སྡེའི་གོ་སྐབས་ ག་གཞོན་གྱི་དཀའ་ངལ་བསལ་ཐབས་ ལཱ་གཡོག་དང་ སོ་ནམ་ཚོར་
འབྲེལ་གྱི་གོ་སྐབས་ འབྲུག་མི་ཕྱི་ཁ་ལས་ ལོག་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འོང་ནིའི་ཐབས་ལམ་ མ་
འོངས་བྱ་གཞིའི་བདོག་གཏད་ རོམ་གཅིག་ཡིན་མ་ལས་ ག་ར་གིས་ འགན་ཁུར་ཐེབས་སྟེ་
འབག་སྟེ་ ཕུག་ཁུ་དགོ་པའི་ཁྱབ་ཕྱུལ་ཡི།

རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་དགོ་པ་ཅིན་ རྟེན་ཡམས་ལས་བརྟེན་ དཔལ་འབྱོར་
ལུ་ བྱེམ་ཕོག་ཡོད་མི་འདི་ ག་དེམ་གྱོགས་མགྱོགས་ བཅོ་ཁ་རྒྱབ་ཞིན་མ་ལས་ མ་དངུལ་
འབོར་ཆེད་ཀྱི་ཉེ་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་འདི་ཡིན་མ་ལས་ དེ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱ་གར་གཞུང་
གི་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་ཐོག་ལས་ དངུལ་ཀྱམ་ ཐེར་འབུམ་ ༡༥ གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པ་ལས་
རྒྱ་གར་གཞུང་དང་ ལྷག་པར་དུ་ སློན་ཆེན་ བྱི་རྒྱ་རན་རྩ་མོ་རྟི་ལུ་ བཀའ་ཤིན་ཆེ་བེར་ཁྱུ་ཡི།

མ་དངུལ་དེ་ཡང་ དངུལ་ཁང་རྩ་བརྒྱུད་ ཚོང་རྒྱབ་མི་དང་ ཚོང་ལཱ་འགོ་བཙུགས་མི་ ག་
གཞོན་ སོ་ནམ་པ་ ཁྱིམ་རྒྱབ་མི་རྩ་གི་དོན་ལུ་ སྤྱིང་ཉུང་བའི་སྤྱིན་འབྲུལ་སྟེ་བྱིན་ནི་དང་ འདི་
གིས་ ག་ར་ལུ་ སུན་ཐོགས་པའི་ཁར་ ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་དམིགས་ལཱ་གཙུག་
བོ་གཅིག་ དཔལ་འབྱོར་ལོག་བཟུབ་སྟེ་ རྒྱ་སྤྱིང་གཏང་སྟེ་ སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་ནི་སྟེ་ཡོད་མི་འདི་
འགྲུབ་ཚུགས་ནི་འདི་ཡིན་ཟེ་རུ་ཡི།

འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་ འཆར་དངུལ་ཡོངས་བསྟོམས་ ཐེར་འབུམ་ ༥༡༩ ཡོད་མི་ལས་
རྒྱུན་སྦྱོར་འཆར་དངུལ་ ཐེར་འབུམ་ ༩༢༡ དང་ གསར་སྐྱུབ་འཆར་དངུལ་ ཐེར་འབུམ་
༩༢༥ བཟོ་བཀའ་འབད་ཡོད་པ་དང་ འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་དོན་ལུ་ རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་
མ་དངུལ་ཐེར་འབུམ་ ༥༥ གྲོགས་རམ་གནང་མི་དང་ དེ་བཟུམ་སྟེ་ གཞན་རྒྱལ་ཁབ་ལེ་ག་
ཅིག་གིས་ གྲོགས་རམ་མཛད་གནང་མི་ལུ་ བཀའ་ཤིན་དགའ་ཚོར་ཡོད་ཟེར་ཁྱུ་ཡི།

འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་ནང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ཐེར་འབུམ་ ༤༡
དང་ བདེན་དོན་འབྲུལ་རིག་གི་དོན་ལུ་ ཐེར་འབུམ་ ༡༠ | ས་གནས་གཞུང་གི་དོན་ལུ་ ཐེར་

འབྲུམ་ ༡༩ ནང་ མི་སྡེ་བས་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཐེར་འབྲུམ་ ༤༠ བཞག་ཡོད་པའི་ཁར་
ལོ་ལྷའི་ནང་འཁོད་ གློག་ལྷགས་ MW ༤༤༠༠ གུ་ རྒྱ་སྐད་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ འཆར་
དུལ་ ཐེར་འབྲུམ་ ༤༩༧ ལོགས་སུ་སྡེ་ བཞག་ཡོད་པ་དང་ དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་སྐད་གྱི་དོན་
ལུ་ ཐེར་འབྲུམ་ ༤༠༠ གུ་ ཡར་སེང་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་སྤྲིག་སྟེ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ བཟླ་
བཤུལ་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་ འཆར་གཞི་དང་གཙུག་ཅིང་མུ་ སྤྲིག་སྟེ་
ཡོད་པའི་ཞུ་བ་ཕུལ་ཡི།

ལེའུ་བཞི་པ་ གཞུང་གི་འཆར་གཞི་དང་གཙུག་ཅིང་མུ།

འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་ ལོ་ངོ་དང་པ་ནང་ མི་དབང་མཆོག་གི་ཐུགས་དགོངས་ལས་འཁྲུངས་
པའི་ དགོ་ལེགས་ཕུག་ རང་སྤྱོད་ལུང་ཕྱོགས་ལས་འགུལ་གྱི་ སྤྱི་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་
ག་ར་ མི་དབང་མཆོག་གིས་ དབུ་འཁྱིད་མཛད་གནང་དོ་ཡོད་པ་དང་།

དཔལ་འབྱོར་ ལེགས་བཅས་དང་གོང་འཕེལ།

དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་བརྟེན་ སྤྱི་ལོ་གོང་འཕེལ་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ སྤྱི་ལོ་འགྲུལ་
བཀག་དམ་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ ཡངས་ཆག་གཏང་ནི་གི་མ་ཚད་ ཚོང་ལམ་ ལེགས་བཅས་དང་
རྒྱ་སྐད་འབད་ཐབས་ལུ་ ཚོང་ལུ་གསར་པ་འགོ་བཙུགས་མི་ཚུ་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ཚུང་བའི་སྤྱི་ལོ་འགྲུལ་
གྱི་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དང་ ལྷག་པར་དུ་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ སྤྱི་བྱས་དང་ལམ་ལུགས་ སྤྲིག་
གཞི་ཚུ་ བདེ་སྤྲིག་འབད་ནི་ཨིན་མ་སྟེ་ཞུ་ཡི།

དེ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ ལེགས་བཅས་གྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་འཁོར་
ལམ་ ༡༡ རྒྱ་སྐད་གཏང་ནི་དང་ འཁོར་ལམ་གསར་པ་ ༧ བསལ་ནི་ དེ་ལས་ བཟླ་
བཤུལ་གྱི་སྤྱི་བྱས་དང་ ལམ་ལུགས་ཚུ་ ལེགས་བཅས་འབད་ནི་དང་ བརྟེན་དོན་འཕུལ་རིག་
གོང་འཕེལ་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུ་ལམ་གསུམ་པ་འདི་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་ཐོག་ འགོ་
བཙུགས་ནི་ཨིན་ཟེར་ཞུ་ཡི།

Summary Resolutions of the First Session of the Fourth Parliament

1. Opening Ceremony

The opening ceremony of the First Session of the Fourth Parliament was held on 12 June 2024, corresponding to the 6th day of the 5th month of the Wood Male Dragon year. The ceremony commenced with the reception of His Majesty the King in Chipdrel procession with Serdrang, followed by the Zhu-Drel-Phuensum-Tshogpai ceremony in the Grand Hall of the Parliament.

2. Opening Address by the Speaker

The Speaker of the National Assembly conveyed his gratitude to His Majesty for gracing the Opening Ceremony of the First Session of the Fourth Parliament, despite His busy schedule with important responsibilities. He also acknowledged and thanked the other esteemed dignitaries and officials present in the Hall.

The Speaker highlighted His Majesty's visionary Gyalsung Programme and strengthened relationships with neighboring countries through regular visits. He also pledged Parliament's unwavering support for initiatives like the Gelephu Mindfulness City, which are crucial for Bhutan's economic future.

The awarding of the Order of the Druk Gyalpo (Ngadag Pelgi Khorlo) to His Excellency Shri Narendra Modi by His Majesty the King further solidified the ties between the two countries. Furthermore,

9.4 Review on Managing for Excellence (MaX) in the Civil Service	15
9.5 Motion on Healthcare Services Improvement	16
9.6 Motion on the Need for Constituency Development Grant.....	17
9.7 Withdrawal of the motion regarding the amendment of the Pay Structure Reform Act 2022.....	18
10. Public Accounts Committee's review reports on the AAR 2022-2023 and the AAR for the 2010-2022 Follow-up Report.....	19
11. Annual Report on the State of the Nation.....	19
12. Re-deliberations on the Budget Appropriation Bill for FY 2024-2025.....	25
13. Question Hour.....	27
14. Closing Program.....	27

དེའང་ ཕྱི་མ་ཙུ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་སྐོར་ཉེ་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོ་སྐབས་ ངས་འཛིན་འབད་ནི་ཨིན་པའི་ཁར་ སྤྱི་ན་གཙང་ཚུ་སློག་མེ་ལས་འགུལ་ ༩ པ་འདི་ སློག་ཤུགས་བརྟེན་ནི་ འགོ་བཙུགས་ནི་དང་ སྤྱི་ན་གཙང་ཚུ་ སློག་མེ་ལས་འགུལ་ ༡ པ་གི་ བཟོ་སྐྱོན་གྱི་ལཱ་ ཚུ་ཡང་ ལོག་ འགོ་བཙུགས་ནི་ཨིན་པའི་ཁུ་བ་སྤུལ་ཡི།

སོ་ནམ་དང་སློ་ཞོར་གྱི་སྐོར།

དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་བརྟེན་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ སྐྱེད་རྒྱུ་བའི་སྐྱིན་འགུལ་གྱི་ཀྱབ་སྐྱོར་དང་ སྐྱལ་འབྲེན་སྤྱབས་བདེ་ཏྲག་ཏོ་བཟོ་ནི་ལུ་ ཆེད་འོག་ལྷེ་བའི་ལམ་ཁག་ ༩༠ ཉམས་བཙུགས་འབད་དེ་ ལོག་ ཕྱི་ནག་གཏང་ནི་ཨིན་པའི་ཁར་ སྤྱི་འོག་གི་ལམ་ ༩༠༠ དེ་ཅིག་ ཉམས་བཙུགས་དང་ ལེགས་བཙུགས་འབད་ནི་ཨིན་པ་གིས་མ་ཚད་ ཞིང་ཚུ་གི་ལས་འགུལ་ ཡོངས་བསྟོམས་ ༥༤ འགོ་བཙུགས་ནི་དང་ ཞིང་ཚུ་གསར་པ་ ༤༧ བརྟེན་ནི་གི་ ལས་འགུལ་ཡོད་པའི་གྲུ་ སྤྱི་འོག་ཁག་ ༩༠༠ དེ་ཅིག་ནང་ ལུགས་ཀྱི་བླ་མི་གི་ར་བ་བསྐྱོར་ནི་དང་ འབྲུ་སྤྱོད་ཤིང་འབྲས་ སློ་ཞོར་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ གཙོ་རིམ་སྤྱི་སྤྱོད་ དེ་ཚུ་གི་གོང་ཚད་ གཞུང་གིས་འགན་འབག་ནི་གི་ ལས་རིམ་དང་སྤྱི་བྱས་ གསར་པ་བཙུགས་ནི་ཨིན་མ་ཚད་ ལོ་ཐོག་དང་ སློ་ཞོར་གྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ ཉེན་བཙོལ་གྱི་སྤྱི་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ བཙུགས་ནི་ཨིན་པའི་ཁུ་བ་སྤུལ་ཡི།

མི་སྣ་བས་གོང་འཕེལ།

མི་དབང་མཆོག་གིས་ ཏུས་ཅི་ སྤྱི་ལྔ་ ༩ པའི་ཆེས་ ༥ ལུ་ རྒྱལ་རབས་ཅན་གྱི་ རྒྱལ་སྤྱོད་གི་ལས་རིམ་ འགོ་བཙུགས་གནང་ནི་ཨིན་མི་དང་བསྟུན་ རྒྱལ་སྤྱོད་ལས་རིམ་གྱི་ དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་བྱེད་ཐབས་ལུ་ གཞུང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ གཏོ་བྲག་བྲག་སྤུལ་ནི་དང་ ཤེས་རིག་ལམ་ལུགས་ལེགས་བཙུགས་ཀྱི་ སྤྱི་བྱས་བཙུགས་ནི་ཨིན་པའི་ཁར་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲོག་གི་སྤྱོད་ཚད་ ཡར་བྲག་གཏང་ཐབས་ལུ་ ཐིམ་ཕུག་དང་མོང་སྐར་ལུ་ རྒྱལ་བཙུན་རྩི་བཙུན་པ་སྤྱོད་དབང་ཕུག་ ཨའི་དང་ཨ་ལུ་འཛིན་ཁར་ འགོ་བཙུགས་ནི་ཨིན་པའི་ཁུ་བ་སྤུལ་ཡི།

Table of Content

Sl. No.	Topic	Page No.
1.	Opening Ceremony.....	1
2.	Opening Address by the Speaker.....	1
3.	Adoption of the Committee and the Committee members.....	2
4.	Summary Report of the 13 th Five-Year Plan.....	2
5.	Summary Report of the 2024-2025 Annual Budget.....	5
6.	Adoption of the Budget Appropriation Bill for the Fiscal Year 2024-2025.....	8
7.	Adoption of the Supplementary Budget Appropriation Bill for FY 2023-2024.....	9
8.	Introduction and Adoption of Bills and Conventions.....	9
	8.1 Air Service Agreement between the Royal Government of Bhutan and the Government of Kuwait 2024.....	9
	8.2 The Marriage (Amendment) Bill of Bhutan 2024.....	10
	8.3 The National Assembly (Amendment) Bill of Bhutan 2024.....	11
	8.4 Withdrawal of the Bill.....	11
9.	Motion.....	12
	9.1 The Government to Draft and Table an Education Bill.....	12
	9.2 The Government to establish Crop & Livestock Compensation Trust.....	13
	9.3 Inconvenience Caused by Electric Wires and Poles Falling in Farmlands.....	14

དེམ་ཚད་གསེང་གི་སྒྲིག་འཇཉག་མ་དངུལ་རྒྱ་སྐྱོད་གཏང་ནི་ཡིན་པའི་ཁར་ན་གཞོན་ཚུ་འདི་དོན་ལུ་ལག་ཅུལ་སྦྱོར་བཅར་སྤེལ་ཁང་ཚུ་རྒྱ་སྐྱོད་དང་ཡར་དྲག་གཏང་ནི་དང་ན་གཞོན་ཚུ་ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལས་པར་འཕྲོ་མཐུན་ཤེས་ཡོན་སྤྱད་པར་འབྱོམ་ད་སྐྱོད་མེད་པའི་སྤྱི་འགྲུལ་གྱི་སྤྱི་དབུས་དང་འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་ཡིན་པའི་ཁར་སྤྱི་ཚུལ་མར་ཕབ་དང་ཅུ་མེད་གཏང་ནི་དེ་དོན་ལུ་སྤྱི་ཚུལ་སྦྱོད་མི་ན་གཞོན་སྒྲོལ་ཕྱག་ཚུ་གི་དོན་ལུ་དམིགས་བསལ་གྱི་སྒྲོལ་གྱ་ཅིག་འགོ་བཙུགས་ནི་ཡིན་ཟེར་ཞུ་ཡི།

ཆོས་དང་ལམ་སྒོལ།

གསར་སྤང་རྒྱུ་འཕྲོ་མཐུན་དེ་བཞེངས་ནི་དང་ཅུ་ཆེ་བའི་ལྷ་ཁང་ལྷ་དེ་ཅིག་རྒྱ་སྐྱོད་དང་ཉམས་གསོ་ཞུ་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་ཁར་བདེ་ཆེན་པོ་བྱང་དགེ་འདུན་སྒྲོལ་གྱ་འདི་གསར་བཞེངས་འབད་ནི་ཡིན་མ་མ་ཚད་བཅུ་དོན་འཕྲུལ་རིག་གྱི་ཐོག་ལས་རྒྱུ་ཁ་གོང་འཕེལ་དང་དར་ཁབ་གཏང་ནི་ལུ་གཙོ་བོ་བྱང་ནི་དང་རྒྱལ་གཞུང་གྲོས་ཀར་ལྟེ་བ་འདི་རྒྱ་སྐྱོད་འབད་དེ་སྦྱོར་བཅར་སྤེལ་ཁང་སྤྱི་བཙོ་ནི་ཡིན་པའི་ཞུ་བ་སྤེལ་ཡི།

ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་དབུས་དང་མཐུན་ལམ།

དུས་ཅི་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛོམས་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ལུ་ཕན་ཐོགས་པའི་གོ་སྐབས་དང་ལས་རིམ་ཚུ་བཙོ་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད་ཟེར་ཞུ་ཡི།

འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་གྲ་སྒྲིག་དང་མི་དམངས་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི།
རྒྱལ་གཞུང་གི་གཡོག་ལྷན་ཚོགས་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ཞི་གཡོག་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ལཱ་འགན་ཚུ་འཕྲོ་མཐུན་དེ་འབད་ནི་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་དུས་ཚོད་ཁར་སྤྱི་ཚུལ་ཚད་དང་ལྷན་མཉམ་སྤེལ་ཕུལ་ནི་དེ་སྤྱི་དབུས་དང་ལམ་ལུགས་སྒྲིག་གཞི་བཙོ་ཞེན་གཅིག་བསྐྱོམས་ཞབས་ཏྲུག་ལྟེ་བ་ཅིག་བཙོ་སྤྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཕུལ་ནི་ཡིན་པའི་ཁར་ས་གནས་གཞུང་གི་འཐུས་མི་ཚུ་ལུ་གོ་མས་འདྲིས་སྦྱོར་བཅར་སྤེལ་ནི་དང་སྤྱི་ཁྱིམ་མེད་མི་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོ་བྱང་སྤྱི་ཁྱིམ་གྱི་བདག་དབང་བྱེད་ནི་དེ་ཐབས་ལམ་ལུ་སྐྱོད་རྒྱུ་བའི་སྤྱི་འགྲུལ་གྱི་སྤྱི་

བྱས་དང་ གོང་གསལ་ཆོ་སྒྲིག་ཉེན་བཅོལ་ ཡར་མེད་གི་སྤྱི་བྱས་དང་ འཆར་གཞི་བཙུམ་ནི་
ཡིན་པའི་ཁར་ ཨ་ལུ་གསུམ་པ་སྒྲིམ་མི་ ཨམ་སྤྱི་ཚུ་ལུ་ ཨ་ལུ་གི་ཁྱེད་མི་གི་འཕུས་ གནང་
ནི་གི་སྤྱི་བྱས་དང་སྒྲིག་གཞི་ཚུ་ བཙུམ་ནི་ཡིན་པའི་ཁྱེད་པ་སྤུལ་ཡི།

ལེའུ་ལྷ་པ་ ཁྲིམས་བཟོའི་འཆར་གཞི།

སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཐེངས་དང་པའི་ནང་ གཞུང་གིས་ དངུལ་འབྲེལ་དང་ ཏི་རུ་གི་
དཔྱད་ཡིག་ མཁའ་འགྲུལ་གི་གན་ཡིག་གཅིག་ལས་བཞུལ་སྤུལ་ཏེ་མེད་པ་དང་ དགུན་གི་
ཚོགས་ཐེངས་ནང་ ཁྲལ་གི་དཔྱད་ཡིག་ཅིག་ སྤུལ་ནི་ཡིན་པའི་ཁྱེད་པ་སྤུལ་ཡི།

མཆུག་བསྟུ།

འབྲུག་པའི་མི་མེད་ཡོངས་ ཇི་སྤྱི་སྐྱལ་པ་མ་སྟོང་གི་བར་དུ་ དབང་ཕྱག་བརྒྱད་འཛིན་གི་
མངའ་འོག་ལུ་ དགའ་སྦྱིད་ཀྱི་རང་ལུ་གནས་ཏེ་ སྟོན་བཙུག་ཟེར་བའི་བགྲིས་ལེགས་སྟོན་
ལམ་སྤུལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ལོ་ལྟར་སྟན་ཁུ་ མཆུག་བསྟུ་ཡི།

༡༩. བསྐྱར་གྲོས།

**ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༡༤-༢༠༡༥ འི་འཆར་དངུལ་དཔྱ་བཞོའི་དཔྱད་ཡིག་གུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྡེ་
གིས་སྤུལ་མི་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་གུ་ བསྐྱར་གྲོས་གནང་བའི་གྲོས་ཆོད།**

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡ པའི་ཆོས་ ༠༩ ལུ་ དཔལ་འབྱོར་དང་དངུལ་ཕྱིས་ཚོགས་རྒྱུ་གི་
ཁྲི་འཛིན་ བར་མཚམས་གཤོང་ཕྱག་འདེམས་ཁོངས་ཀྱི་འཕུས་མི་གིས་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༡༤-
༢༠༡༥ འི་འཆར་དངུལ་དཔྱ་བཞོའི་དཔྱད་ཡིག་གུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྡེ་ལས་འབྱོར་བའི་
གྲོས་འདེབས་ཁག་གསུམ་འབྱོར་ཡོད་ས་ལས་ གྲོས་འདེབས་དང་པ་དང་ གསུམ་པ་འདི་
རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་གིས་ གྲོས་འདེབས་སྤུལ་མི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་མ་ལས་ ཡང་
བསྐྱར་ བསྐྱར་གྲོས་གནང་དགོས་མེད་རུང་ གྲོས་འདེབས་ ༡ པའི་ཐད་ཁར་ དངུལ་ཕྱིས་
ལྟན་ཁག་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་འདི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ས་ཡ་ ༤ དང་ རྒྱལ་
ཡོངས་ཚོགས་སྡེ་འདི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ས་ཡ་ ༥ དེ་ཅིག་ བཙུགས་དགོ་པའི་གྲོས་འཆར་

དེ ལོ་ཕྱེད་ཀྱི་ འཆར་དངུལ་བསྐྱར་ཞིབ་སྐབས་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ ཡའི་ཕི་ཡུ་ནང་ བཅའ་
མར་གཏོགས་ནི་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དགོ་པའི་ གྲོས་འཆར་བཀོད་ཡོད་པའི་ཞུ་བ་ཕུལ་ཡི།

ཚོགས་ཁང་གིས་ འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ ཡའི་ཕི་ཡུ་ཞལ་འཛེམས་ནང་ བཅའ་མར་
གཏོགས་ནི་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དགོ་པ་སྟེ་ ཆ་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་མ་ཆད་ ལོ་ཕྱེད་ཀྱི་འཆར་
དངུལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུ་གི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ས་ཡ་ ༤
དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྡེ་གི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ས་ཡ་ ༥ བརྩམས་དགོ་པའི་ བཀའ་
རྒྱ་གནང་ཡི།

དེ་གི་ཤུལ་ལས་ དངུལ་རྩིས་སློན་པོ་གིས་ འབྲུག་སྡེ་ལྗང་ལས་འཛིན་ Green Bhutan
Corporation གི་དོན་ལུ་ གྲོས་འཆར་ཕུལ་མི་ འཆར་དངུལ་དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ ༣༥.༩༩༠
ཐམ་པ་བཀོད་མི་དེ་ འཆར་དངུལ་ནང་ལས་ བཏོན་བཏང་པའི་ཤུལ་ལས་ འཆར་དངུལ་
བསྐྱར་བཟོ་འབད་མི་འདི་ གསལ་སྒྲུབ་ཀྱི་འཆར་དངུལ་ དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ ༤༦,༡༧༡.༩༩༤
དང་ རྒྱན་སྐྱོང་མ་དངུལ་ དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ ༥༠,༢༠༩.༩༠༥ ཡོངས་བསྟོམས་ རྩིས་ལོ་
༢༠༢༤-༢༠༢༥ གི་འཆར་དངུལ་ དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ ༩༢,༦༥༡.༨༩༩ འདི་ ཚོགས་ཁང་ལས་
ཆ་འཛིན་འབད་དགོ་པའི་ གྲོས་དོན་ཕུལ་ཡི།

དེ་ལས་ ཚོགས་ཁང་གིས་ རྩིས་ལོ་ ༢༠༢༤-༢༠༢༥ འི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་དབྱ་བཞོའི་
དབྱེད་ཡིག་དེ་ རྒྱན་བསྐྱར་ཐོག་ལས་ ཆ་འཛིན་གནང་མ་ད་ འཕུས་མི་ཡོངས་བསྟོམས་ ༤༥
ཡོད་ལས་ལས་ འཕུས་མི་ ༤༢ གྱིས་བརྟུབ་དང་ འཕུས་མི་ ༣ གྱིས་འཛེམས་བཞུགས་ཏེ་
མང་མོས་ཐོག་ལས་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཡི།

༡༣. ཇི་བཀོད་ལས་རིམ།

སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཐེངས་ ༡ པའི་ནང་ འཕུས་མི་ཚུ་གིས་ སློན་ཆེན་དང་ གཞུང་
གི་ལྷན་ཁག་ཚུ་ལུ་ རག་ཐོག་གི་ཇི་བ་བསྟོམས་ ༤༠ དང་ ཡིག་ཐོག་གི་ཇི་བ་ ༩ བཀོད་

དེ་ འབྲེལ་ཡོད་ལྷན་ཁག་ཚུ་གིས་ དེ་བསྐྱར་གྱི་རིས་ལན་ཚུ་ཕུལ་ཏེ་ ཇི་བཀོད་ཀྱི་ལས་རིམ་
ཚུ་ མཐར་འཁྱོལ་ཅན་སྟེ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད།

༡༤. མཚུག་གོལ་མཛད་རིམ།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་བཞི་པའི་ཚོགས་ཐེངས་ ༡ པ་འདི་ རང་ལུགས་གནམ་ལོ་ཤིང་ཕོ་འབྲུག་
ལོ་ ༩༩ པའི་ཆེས་ ༠༡ ལུ་འཇམ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ༩༩ པའི་ཆེས་ ༤ ལུ་ མི་
དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ ཚོགས་ཁང་ཆེན་མོའི་ནང་གནང་འདྲེན་ཞུ་ཞིན་མ་ལས་
ཚོགས་དཔོན་གྱིས་ ཚོགས་ཐེངས་ ༡ པ་ མཚུག་བསྐྱབ་པའི་ གསལ་བཤད་ཕུལ་བའི་ཤུལ་
ལུ་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་ཚུ་གིས་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་ཞབས་བརྟན་
དང་ བཀྱིས་སློན་ལམ་ཕུལ་ཏེ་ གོལ་གནང་ཡི།

ལུང་བསྟན་རྟོ་རྗེ།
ཚོགས་དཔོན།